

DOMOLJUB

Izbaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 33.

V Ljubljani, dne 17. avgusta 1916.

Leto XXIX.

Ob Soči.

V soboto, dne 12. t. m., se je prvič imenovala v našem vojnem poročilu Vipavska dolina. Par dni prej smo izvedeli, da so naši razbito Kalvarijo in Oslavje, požgano Podgoro in na pol razdrto Gorico prepustili Lahom in se umaknili proti vzhodu. Tudi severni in severozahodni del Doberdobske planote se je izpraznil. Zdaj je naša črta nekje med morjem in Vipavsko dolino, kakor pravi sobotno poročilo.

Vsi smo vedeli, da naše vojaško poveljstvo ni mislilo, da bi bilo Podgoro, vrhove na levem soškem bregu in z njimi Gorico držalo kaj več, nego nekoliko dni. Vse je bilo pripravljeno za to črto, ki se zdaj v nji bojujejo naši junaki, potem ko so 14 mesecev vzdržali v peklu nad Podgoro. Vsi tudi vemo, da Podgore ni več in da je Gorica silno trpela. Laškega vojaka, ki je stopil na tla goriškega mesta, ni pozdravilo zelenje in cvetje, niso mu ponudile strehe v solncu ožarjene lepe vile in palače, nego ogenj in dim sta se mu valila naspoti in razgaljeni zidovi, kupi razvalin in upadla, bleda, preplašena lica tistih maloštevilnih domačinov, ki so si v kletih rešili življenje, so jim pričala, kakor surovo je bilo njihovo odreševanje.

Vse to vemo; vendar pa nam je hudo pri srcu. Po nemških, čeških, poljskih listih beremo, da se ne da zatreti bolestno čustvo, če pomislimo, da je Gorica v laških rokah. Tudi tam pravijo, da pamet govori, da je tako prav, da v vojaškem oziru to nič ne škoduje, da bo vojna črta zdaj krajša in bolj ravna, da jo bo mnogo lažje in z mnogo manjšimi žrtvami mogoče držati, da so naše umaknivše se čete s tem rešile mnogo življenj in prihranile obilo krvi; zraven pa pristavljajo, da pamet ne more ubiti srčnega glasu, ki vendarle vzdihava in toži.

Kaj šele mi! Gorica je naravno središče slovenskega goriškega ozemlja, kakor Gradiška laškega. Z lastnim delom, s tem, da so nekoliko zajezili nasilno poitalijančevanje naših ljudi, so goriški Slovenci v nekaj letih število Slovencev domala zenačili laškemu. Proti vsem, ki kaj pomenijo, je šlo to delo. A šlo je, ker je bilo naravno, samo po sebi razumljivo. In v malo letih bi bil Slovenec gospodar v Gorici. — Zdaj pa kriče po celi Italiji slavospeve o osvoboditvi »laške« Gorice, »Gorizia italiana« odmeva od Sardinije do Vidma in na našo škodo se utrjuje stara laž. To boli! Lahko bi bilo drugače; laške Gorice žalibog niso delali samo Lah, nego tudi drugi. Pa o tem tožiti zdaj nič ne pomaga. Vpitje »Gorizia italiana« je na vsak način naperjena tudi proti nam — Slovincem. Na Primorskem nas Lah neče poznati. Njemu je Trst laški, goriška okolica laška, Vipavska dolina laška, kakor mu je laška cela Dalmacija, dasi je tam manj Lahov v deželi, kakor se je uradno naštelo Slovencev v Gorici.

Kaj pa mi doma?

Dan na dan beremo v časopisih, kako se vojskujejo naši dragi v strelskih jarkih. Samo o vojski govori in piše sedaj vse. Bili smo vajeni razvitega in svobodnega političnega življenja, društva so prirejala zborovanja, poslanci so sklicevali shode, na katerih so se razpravljala vsa mogoča vprašanja javnega življenja. Sedaj je vse to prenehalo; marsikdo tega pogreša ter vprašuje, kje so poslanci, kaj delajo politična društva?

Na to je kratki odgovor ta: Vojska je, in vse državno življenje je sedaj urejeno na vojsko in na to, kar je z vojsko v zvezi, da se doseže prvi in glavni cilj: Čim prej izvojevati častno zmagajo. Vse drugo pride potem samo ob sebi na vrsto.

Državnega in deželnega zbora ni, zato tudi poslanci nimajo nobenega delokroga. Poslanec je danes kakor vsak drugi človek. Eni so v vojni službi in vsled tega podrejeni vojaškemu poveljstvu, ki ne trpi politike; drugi so kot župani ali sicer obremenjeni s težkimi posli, ki jih vsakomur nalaga sedanji težki in resni čas. Javni politični shodi so pa v vojnem ozemlju sploh nemogoči in tudi ne bi imeli nobenega pomena. Zdjaj puška govori!

Vojna doba je mahoma vse premenila. Svobodne kupčije ni več. Vsi kmečki pridelki so od države zaseženi ali podvrženi v kupčiji strogemu nadzorstvu oblasti, katere sodijo vse z ozirom na to, da moremo mi, ki smo v prostih mirnih časih uvažali živila in druge potrebščine iz vsega sveta, dati armadi vse potrebno in vsem slojem prebivalstva življenje tudi sedaj, ko smo navezani izključno samo nase. Pravilna porazdelitev tega, kar imamo, na vse brez razločka, je tisto načelo, po katerem se sedaj ravna oblast, ki nosijo tudi vso odgovornost za to res težko in neprijetno delo, pri katerem se mora vsakomur kolikortoliko delati sila, da se ohrani splošnost v ravnotežju.

Zabavljati tu ne pomaga nič, ker obstoječih razmer vsled vojske nihče ne more izpremeniti.

Če naši vojaki v strelskih jarkih s požrtvovalnostjo, ki je brez primere v svetovni zgodovini, trpe najhujše napore dostikrat ob gladi in žeji ter v krvavih ranah, zvesti domovini do smrti, — tedaj tudi oni, ki sedi za fronto na varnem, nima pravice, zase zahtevati posebnih ugodnosti. Pravica mora biti za vse. Če oni v fronti žrtvujejo življenje in zdravje za domovino, si morajo drugi za pečko že z ozirom nanje marsikaj odreči, tudi če ne bi visela nad nami neizprosna in neizogibna dolžnost, da moramo sedaj doprinesati žrtve za skupno našo stvar, vsi brez razlike stanu, starosti in spola.

Godrnjanje sedaj nič ne pomaga, ampak bi le škodilo. Če se komu godi krivica, se naj pritoži na pristojno mesto. V bojnem ozemlju smo in vojno pravo velja za nas. Na bojišču pa je mesto samo za junake, in taki junaki, ki bočejo zmagovito prestati vse bojne napore, moramo biti vsi. Mi molimo k Bogu, da nas reši kuže, lakote in vojske. Kadar pa katera teh pride na

nas, ji moramo kot kristjani pogledati junaško v oči.

Da, tudi mi, ki smo ostali doma, in ki le iz poročil izvemo za napore naših dragih na vojnem polju, imamo velike in važne dolžnosti, da, tudi mi smo poklicani, da sodelujemo pri končni zmagi pravične stvari. Ni le vse odvisno od onih v fronti, ampak domovina gleda tudi na nas in zahteva od nas krepkega sodelovanja.

Zakaj se je vnela ta strašna vojska? To je danes čisto jasno. Oče vojske je pohlepni Anglež, ki je z denarjem zvaril zvezo raznih držav, da uniči nemško industrijo in prekomorsko kupčijo, ki mu je začela sežati v njegove nenasitne žepe. Ker smo mi po našem naravnem položaju sredi Evrope združeni z Nemčijo, so upali drugi, da pri tej priložnosti razbijejo tudi naše cesarstvo in si ga kot dobrodošel plen razdele med seboj. A po človeškem preudarku soditi je to po sedanjih vojnih dogodkih že izključeno. Avstrija bo ostala, in mi v nji. Kdor jadikuje, da bo Slovencev konec, je na glavo padel. Mi ne pridemo ne pod Srba, ne pod Italijana. Prvi je svojo pohlepnost že plačal s svojo žalostno usodo, Lah nas pa tudi ne bo dobil, ker ima prekratko sapo. Saj so ga še iz prvih jarkov 14 mesecev vun metali, kako bi premagal še naše gore? Mi ostanemo pod Avstrijo, pa naj se zgodi karkoli.

Zato je pa naša dolžnost, da si v naši državi priborimo častno mesto. Naši najboljši politiki so sedaj naši vrlj junaki, ki so si priborili z brezprimernim junaštvom občudovanje na najmerodajnejših mestih, ki bodo imela tudi odločilno besedo pri bodočem razvoju naših zadev. Zasluge, ki si jih je pridobil »železni zbor« na bojiščih za našo skupno domovino, bodo trdna podlaga za našo bodočnost.

Mi zadaj pa jim bodimo vsak po svoji moči enak v zvestem izpolnjevanju naših državljanskih dolžnosti; saj ima vsakdo dovolj prilike, da izkaže svoje domoljubje. Prvo je: Vsak na svojem mestu izpolnjuje dolžnosti svojega stanu! Naši župani z deželnim odborom na čelu so v najtežjih položajih pokazali moč in vrednost naše samouprave. Naši duhovniki so zopet pokazali, kako je njih pastirsko delo za ljudstvo in za državo potrebno in blagonosno. Naša gospodarska organizacija je izvršila važne naloge za ljudski blagor. Tako naj vsak na svojem mestu izvršuje z vso vnamo svoje dolžnosti. Danes ni čas, da bi drug drugega kritizirali in napadali, ampak vsak naj na svojem mestu pokaže svoje moške vrline!

Tako lahko vsak izmed nas tudi za fronto pripomore po svojih močeh, da se za naš narod ta velika izkušnja srečno dokonča.

Potem pa pride zopet mirni čas ustavnega življenja s prosto besedo v govoru in v pisavi, in tedaj bodo zopet na shodih in javnih zbornicah mogli zastopiti naši poslanci kot svobodni zastopniki ljudske misli, in največji uspeh nam bo zagotovljen, če bodo mogli pred vsem svetom izpričati, kako je naš narod tudi v najtežjih časih visoko dvigal prapor neomajne zvestobe do države našega preljubljenega cesarja!

To zagotoviti, je sedaj naloga nas, ki smo doma ostali!

Pregled po svetu.

Važna posvetovanja na Dunaju. Dne 11. avgusta so došli na Dunaj nemški državni kancler pl. Bethmann-Hollweg, državni tajnik Jagow in ogrski ministrski predsednik grof Tisza. Cesar je sprejel nemškega kanclerja v zasebni avdienci, enako tudi Jagowa. Ministrski predsednik grof Stürgkh je povabil visoke goste na zajtrk.

Tretja zima? Kakor se čuje, je razpisalo avstrijsko vojno ministrstvo natečaj za dobavo raznih vojaških potrebščin za zimo. Upanje na skorajšnji mir torej gineva. — Tudi francosko finančno ministrstvo se bavi z naredbami in pripravami za tretjo zimsko vojsko.

Karolyjeva neodvisna stranka na Ogrskem se je razkrila kot taka, ki hlepi po neodvisnosti in samostojnosti Ogrske in ki smatra samostojno ogrsko carinsko ozemlje kot neobhodno potrebno.

Žito iz Romunije. Po drugi pogodbi z Romunijo je bilo kupljenega za osrednji velesili 1 milijon 400 tisoč ton žita. Po železnici in po Donavi so ga izvozili skupno 1,058.000 ton. Drugo je na razpolago do konca septembra (?).

Nič zanesljivega. Romuniji ni nič zapati. Danes je najbolj miroljubna, jutri že zopet rožlja z orožjem, zlasti če se našim četam malo slabše godi. Trenutno se ni bati, da bi posegla vmes; zanesljivosti pa ni nobene. Manevri, napovedani za 14. avgusta, so bili preklicani. Zdjaj je pa ukazano neko zbiranje čet za 20. dan avgusta. — Čuje se, da so sklenili Romuni z Rusi posebno pogodbo in da se udeležijo vojske potem, ko bi Rusi dosegli vidne uspehe proti Hindenburgu, če bi vrgli Avstrije iz Galicije v Karpate; zahtevajo pa v tem slučaju pomoč, in sicer 200.000 mož, municijo in denar.

Razmerje med Italijo in Nemčijo. Nemško državno sodišče je v neki zadevi izreklo naslednjo razsodbo: V resnici vojske med Nemčijo in Italijo ni, a kljub temu se mora smatrati, da se Nemčija udeležuje vojske med Avstrijo in Italijo z ozirom na obstoječo pogodbo, ki Nemčijo veže, da nadomesti avstrijske čete na drugih bojiščih. Predvsem vpliva vojska, da se morajo pretrgati gospodarske razmere med Nemčijo in Italijo.

Svobodne volitve? Poroča se, da je ententa za bodoče volitve in za agitacijo na Grškem izdala že 5 milijonov mark. Na zasedenem ozemlju ne dovoljuje agitacije zoper Venizelosa. Ljudstvo, armada, zlasti trgovci so se pa oprijeli gesla: Nadaljevanje nevtralnosti!

Kuropolitkin odstavljen. Znani ruski general Kuropolitkin, višji poveljnik severne ruske črte, je imenovan za glavnega guvernerja v Turkestanu. Zakaj je prišel v nemilost kot vojskovodja, ni znano; sodi se pa, da zato, ker ni mogel predreti Hindenburgove črte, dasi je žrtvoval desetstotice rice vojakov.

Amerika za oboroženje. Kongres je dovolil armadi 267 milijonov dolarjev. Torej hoče biti tudi Amerika pripravljena za morebitna presenečenja.

Svetovna vojska.

Dogodki iz VI. bitke ob Soči. Naš izpraznil Gorico in del Doberdobske planote. Izravnana fronta ob Gorici proti morju. Gorica silno trpela. — Trojni napad na Benetke. — Hudi napadi ob višini vzhodno od Gorice vsi odbiti. — Hud pritisk ruskih čet v vzhodni Galiciji. Stanislav izpraznjen brez boja. — Sunek proti Kovelu. — Pri Sommi ponehuje III. veliki napad.

VOJSKA Z LAHI

Šesta bitka ob Soči. Dne 4. avgusta se je pričela italijanska ofenziva na Obsočju, in sicer z enako silo ob Doberdobski planoti, kakor pri obmostnem braniku pred Gorico. Sovražnikovo topništvo je delovalo po peklensko; ne ure, ampak cele dneve je hreščalo in vreščalo, da je bilo groza. Vihar artiljerijskega ognja je dosegel vrhunec 6. avgusta, in sicer na celi fronti od Tolmina do morja. Ta dan ob štirih popoldne so pa začeli Lahii z infanterijskimi napadi pri gori Sabotin, pri Pevmi in Sv. Mihaelu. Srdita borba se je vlekla noter v noč in je trajala še drugi dan. V vseh napadih so naši vztrajali. Dne 7. avgusta so Italijani s podzemskimi minami razstrelili del naših postojank pri Podgori; pritisk laške premoči je bil čedalje občutnejši. Poveljstvo naših čet je vsled tega odredilo, naj posadka izprazni zahodni breg Soče pri goriškem obmostju, da se obvaruje večjih izgub. To se je zgodilo ponoči od 7. do 8. avgusta. Gorica, ki je itak razdejana in razbita, je postala vsled tega mrtva točka; zato se je ukazalo, da se naj prebivalstvo umakne. Uradno poročilo pravi, da so 8. avgusta popoldne dosegli prvi sovražnikovi oddelki mesto. Po 15 mesecih vojske z Lahi moramo, žal, zapisati obvestilo, da so Lahii zasedli Gorico. To se za naše uho ne sliši kaj prijetno; toda stvar ni tako huda, kakor bi človek na prvi pogled sodil. Ako bi bil imel Lahii več poguma in več vojne odločnosti, bi bil lahko v Gorici takoj prvi teden potem, ko je požrl dano zavezniško besedo. Druga pomena laški uspeh zaenkrat nima, kakor da se laška javnost veseli, da je pijana radosti, da se je v gručah drvila po ulicah laških mest, da se hvali z vojnim plenom in ujetniki, ki jih baje naštevajo 12.000 itd. Resnica pa je, da so se Lahii, ki so došli v Gorico, šele zdaj prepričali, kako razdejanje so povzročili s svojimi zažigalnimi bombami; spoznali pa bodo kmalu, da so prišli pravzaprav iz dežja pod kap, kajti zdaj bodo šele skušali ono kraško skalovje, ki je bilo našim vrlim brambovcem boj v nadlego, nego za zaščito.

Za ta uspeh, ki so ga Lahii dosegli pri Gorici, so morali žrtvovati v peterih prejšnjih bitkah čez 300.000 svojih vojakov; lahko rečemo, da je pred Gorico izkrvavel cvet laške vojske.

Izravnana fronta. Zaradi italijanskega sunka pri Gorici je bilo treba, da se je naša fronta na Doberdobo temu primerno izrav-

nala; sicer so pa naše postojanke na tej planoti razen vrha Sv. Mihaela večinoma v naši posesti. Severno od Gorice pri Plaveh se Lahii silno trudi, da bi prišel čez Sočo, toda dosedaj je bil še vedno odbit. Med šesto obsoško bitko je bilo ujetih 4100 Italijanov.

Gorica silno trpela. Ko je napočil glas, da so se naše brambe umaknile na to stran Soče ter razstrelile prehode čez reko, je bilo treba misliti na odhod. Civilno prebivalstvo je v naglici zapuščalo mesto, dasi je bila nevarnost skrajno velika, kajti laški topovi so bruhalo ognjene granate v mesto, ki je jelo goreti; zapiralni oženj je oviral izhod; razburjenje je bilo nepopisno. Posebno hudo so streljali Lahii na cesto, ki vodi v Št. Peter in v vipavsko okolico. Več sto oseb v mestu je bilo mrtvih ali ranjenih. Vojašnice na Travniku, stolna cerkev, cerkev sv. Ignacija in mnogo drugih poslopij je gorelo.

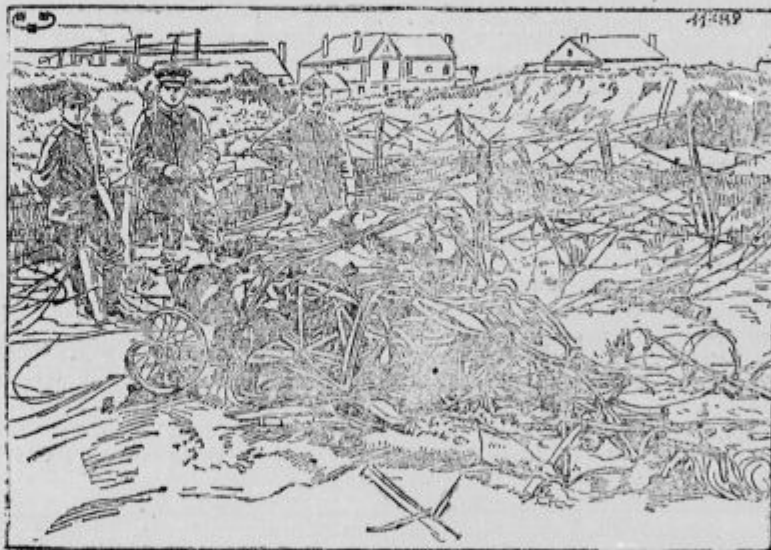
Laška besnost je bruhala oženj tudi na Osek, Šempas, Prvačino, Rihenberg, Dornberg, Nabrežino. V Rožni dolini, Ajševici in na Mirenski cesti je deloval laški zapi-

o napadu na našo obmejno trdnjavo pri Paneveggio (vzhodno od Bolcana).

Nešteto ranjencev. Lahii imajo silno veliko mrtvih in ranjencev. Najnovejši laški listi prinašajo cele stolpce posmrtnic za padlimi častniki in vojaki. V Vidmu, Trevizu, Benetkah in drugih severoitalijanskih mestih so v naglici izpremenili šole in javna poslopja v bolnišnice. Vse tam bivajoče lahke ranjence so spravili v notranjost.

Sedem novih naskokov zavrženih. Lahii izkušajo izrabiti dosedanje uspehe ter hiti, da bi izrinili naše čete tudi iz novih vrst. Tako n. pr. je napadel naše višinske postojanke vzhodno od Gorice kar sedemkrat zaporedoma, toda brez učinka. Imel je le krvave in težke izgube. — Besno so laški topničarji obstreljevali tudi Sv. Goro in vrh Sv. Gabrijela (vzhodno tik za goro Sv. Mihaela).

Zrušene zrakoplovne lope pri Benetkah. Ponoči od 12. do 13. avgusta je skupina naših pomorskih letal uničila zrakoplovne lope v Campalto pri Benetkah. Plamen, ki se je razpalil, se je dvigal 500 m visoko. — Istočasno sta se podali nad so-

Immelmannovo letalo po padcu.

ralni oženj. — Ljudstvo je zapustilo tudi Solkan, Kronberg, Št. Peter, Gornjo in Doljno Vrtojbo, Bilje, Renče, Štandrež, Volčjo Drago in kraje ob Vipavici. Vlaki so odpeljali begunce v Lipnico.

Dvojni napad na Benetke. Povračilo za reški obisk. Skupina 21 pomorskih letal je napadla 9. avgusta arzenal, kolodvor, tvornice in vojaške naprave v Benetkah; zmetala je na vse te točke lepo število bomb, ki so tehtale tri in pol tone. Učinek je bil uničujoč, kajti nastalo je 12 požarov, ki so se opazovali 12 milj daleč. Povratek letalskega brodogoja brez hibe in brez izgub. — V noči od 10. do 11. avgusta so se naši letalci zopet dvignili nad Benetke. Bombe so spuščali na arzenal, na kolodvor in na zunanje utrdbe. Opazovali so se zopet požari, dasi je bilo vreme deževno in viharno. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana.

Na tirolski in koroški fronti v tem času ni bilo pomenljivih bojov. Poroča se samo

vražnikovo ozemlje še dve skupini letal: ena je metala bombe na lopo letal pri Gorge, druga pa na baterijo pri izlivu Soče in drugod.

Boji pred Gorico trajajo dalje. Lahii streljajo kar se da. Krogle padajo okrog Šempasa. Položaj ni obupen, ker so vrhovi ob Trnovski planoti trdno v naših rokah in je tudi glede Doberdobske planote položaj zadovoljiv. Zvestoba našega ljudstva domovini in cesarju je trdna kakor skala.

VOJSKA Z RUSI

Hud pritisk v vzhodni Galiciji. Ko je prevzel prestolonaslednik Karel Franc Jožef vrhovno poveljstvo, so se takoj pokazali uspehi ob Karpatih in v zahodni Bukovini. Naši so jeli potiskati rusko moč proti severu. Tembolj so pa osredotočili ruski poveljniki svojo pozornost na postojanke v okrožju Tlumača in Stanislava. Dne 7. avgusta se je ruskemu pritisku posrečilo,

da je vpognil našo fronto 3 km dalje proti Stanislavu. Krvavi boji so bili zahodno od Horodenke pri Otiniji. V naslednjih dneh so naši izpraznili Delatin, Tisemenico pri Stanislavu in tudi mesto Stanislav. — V Karpatih se sovražnik zastoj trudi, da bi iztrgal pridobljene postojanke južno od Žabijev; naši so ujeli 1300 Rusov.

Glavni sunek so ruske čete namerile proti Kovelu, kjer so bili ob reki Stohodu hudi spopadi. Prav tako so Rusi naltlačili vse prostore zahodno od zasedenega Brodija s četami, da bi s premočjo izsilili pot proti Lvovu. — Pri mestu Kovelu, kjer so Rusi nagromadili ogromno vojaštva in municije, se pripravljajo odločilni boji.

Pod poveljstvom nadvojvode-prestolonaslednika na črti od Tarnopola do romunske meje se vojskujejo naši generali Bothmer (od Tarnopola do Dnjestra), Köves (od Dnjestra do Karpatov). Severno od Tarnopola (maršal Hindenburg) pa naši generali Böhm-Ermolli, Terstjanski, Fath in bavarski princ Leopold.

Ob Zlati Lipi. Bojno pozorišče v vzhodni Galiciji se je zadnje dni prelozilo v ozemlje Zlate Lipe, ki nam je že znano. Prav posebno se je imenovalo tudi mesto Zalošče ob zgornjem teku reke Sereta, južno od Brodija; tu so Rusi neprestano napadali ter gnali v boje ogromne vrste ljudi, dasi brez posebnega uspeha.

150 divizij proti Galiciji. Ruski listi opisujejo podrobnosti iz sedanje ofenzive proti Galiciji ter omenjajo, da je rusko vodstvo postavilo v boj nič manj kot 150 divizij. Osebni in blagovni promet v bližini je popolnoma ustavljen.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Glavna borba je še vedno ob reki Somme, nekaj kilometrov južno od mesta Arrasa v Pikardiji. Angleži in Francozi nadaljujejo, ne da bi prišlo do odločilnih uspehov. Pridobili so pač 94 km² ozemlja, a to je razmerno le malenkost. Izvedenci trdijo, da tako grozovitih bojev, kjer se v najvišji meri izrabljajo vse pridobitve moderne tehnike, kakor na obeh bregovih reke Somme, še ni bilo. Angleži so prodrli do blizu mesta Peronne, ki je v plamenu. Uničena je lepa, starinska cerkev iz 16. stoletja, dalje krasna mestna hiša, razdejan je mestni muzej. Peronne je ena sama razvalina.

Tretji veliki napad pri reki Somme se je izjalovil. Angleži in Francozi so se 7. in 8. avgusta z novimi močmi vrgli na Nemce. Imeli so desetkratno premoč, a tudi Nemci so dobili novih ojačenj, tako da so se trdno branili. Sodi se, da je ofenziva zlomljena, zlasti, ker so Francozi popolnoma izdelani.

Pri Verdunu. Po petmesečnih krvavih borbah so se zatekli Francozi k Italijanom, da bi jim pomagali. Prišlo bo baje 60.000 Lahov na pomoč. Tudi Portugalci pošljejo menda dve diviziji. — Krvavi boji so divjali zlasti ob utrdbi Thiaumont, ki je že večkrat menjala svojega gospodarja; sedaj je prišla zopet Francozom v roke. Po hudem ročnem metežu se jim je posrečilo, da so vrgli Nemce iz utrdb.

TURKI IN RUSI.

Na kavkaškem bojišču. Ruske čete so doslej prodrle zahodno od zasedenega mesta Erzingian kakih 25 km daleč; levo rusko krilo je zasedlo črto Palu—Bitlis.

Tedenske novice.

Cesarjev rojstni dan. Tretjič že, odkar besni svetovni ogenj, se je povrnil rojstni dan našega ljubljenskega vladarja. Ni treba, da bi še posebej poudarjali vdanost in zvestobo, ki smo jo ob takih slavnostnih dneh in ob vsaki priliki manifestirali za cesarja vneti Slovenci. Naši vojaki, junaki železnega polka, ki že tretje leto krvave na bojiščih, tam, kjer je sila največja, so žive priče, da naša ljubezen do cesarja in domovine ni le na jeziku, marveč v srcu, da je iskrena, odkrita, požrtvovalna. Vsi pa, ki smo doma, bomo te dni, osobito še dne 18. avgusta, prav goreče prosili dobrotljivega Boga, naj varuje in ohrani presvetlega cesarja, naj podari njemu in vsem njegovim narodom odločilno zmago nad sovražniki in skorajšno vrnitev našim možem in mladeničem! Bog ohrani cesarja in domovino!

Škofijske zadeve. Premeščeni so bili gg.: Kaplan Fr. Rupnik iz Radeč ri Zid. mostu v Hrenovice; Fr. Hoenigman iz Hrenovic v Radeče; Josip Verce, kaplan v Predosljih, v Trnovo v Ljubljani; Josip Šimenec, prefekt v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu, kot kaplan v Predoslje; Ivan Pečkaj, kaplan v Senožeah, za prefekta v Št. Vid; Jos. Bresan, administrator v Kolovratu, na Sv. Planino.

Viteški križec v vojno dekoracijo je dobil ravnatelj in rektor v zavodu Sv. Stanislava v Št. Vidu č. g. msgr. dr. Ivan Gnidovec, ki se ves čas vojne požrtvovalno trudi za dušnopastirsko oskrbo vojakov v ondotni bolnišnici.

Odlikovanja. Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetlinje je dobil višji vojni zdravnik dr. Ivan Huba d pri bolnišnici v Škofji Loki. — Č. g. Josip Brešar, župnik v Velesovem, je prejel naslov duhovnega svetnika.

Samo kolikor je zapisano. »Straža« je v svoji 63. številki ponatisnila »Domoljubov« članek »Zakaj se vojskujemo?« s sledečo pripombo: »Priobčujemo od ljubljanske cenzure dovoljen članek, ki ga je spisal dr. Krek za zadnjega »Domoljuba«. — Čudno se nam zdi, da uredništvo »Straže« kar meni nič tebi nič pripiše avtorja, ko vendar nihče ni bil podpisan. Poslanec dr. Krek je sicer »Domoljubov« najzvestejši prijatelj in pisatelj, omenjeni članek je pa slučajno izpod drugega peresa. — Torej samo, kolikor je zapisano.

Obletnica. V sredo, 16. avgusta, se je obhajala na Brezjah obletnica lanskega narodnega romanja. V skupni nevarnosti za domovino je sedaj pač nujno potrebno, da se priporočamo varstvu Marijinemu. Po primerni pridigi in sv. maši presvetlega knezoškofa ljubljanskega so se opravile molitve za Avstrijo, za srečno zmago in mir ter za padle, pa tudi za one naše

može in mladeniče, ki so po bolnišnicah ali v ujetništvu ter za one, ki se še vojskujejo.

Na pomoč! Imamo zopet nove čete goriških beguncev. Na kolodvoru v Ljubljani so dobili begunci potrebnih jedil in okrepčil. V tem oziru so za silo oskrbljeni. Je pa veliko beguncev, ki nimajo niti najpotrebnejše obleke. Posredovalnica za goriške begunce se v sporazumu z deželno vlado obrača do naših mest in trgov in vasi s prošnjo, da se spomnijo teh revežev in jim darujejo kaj obleke. Domoljubne žene in dekleta po deželi naj bi sestavile posebne odseke, ki naj bi pobirali obleko in odeje po hišah. Marijine družbe se bodo v tem domoljubnem delu usmiljenja gotovo očitkovale. Tudi denarne darove za begunce bo posredovalnica radevolje in s hvaležnostjo sprejemala. Primorski begunci trpe za domovino; sočustvujmo z njimi v dejanju!

Za sirote. Po 30 novih mest za sirote je ustanovil deželni odbor kranjski v deškem zavodu v Marijanišču in v Lichtenurničnem dekliskem sirotišču v Ljubljani.

Zbirka za pohablence. Ljubljanski škofijski list omenja z zahvalo, koliko so verniki že darovali za različne potrebe v sedanjem vojnem času. (Za zimsko obleko vojakom koj prvo zimo 10.000 K, za Poljake 29.000 K, letos za goriške begunce zopet 29.400 K). — Presvetli knezoškof se obrača do vseh z novo prošnjo. Poveljnik graškega vojaškega okrožja, kamor spada tudi Kranjska, nabira glavnice za pomoč onim vojnim pohablencem, ki pripadajo temu okrožju. Naj bi za ta plemeniti namen žrtvovala po zmognosti tudi naša dežela, ker se bo tudi našim invalidom iz te glavnice pomagalo. Darovi se bodo pobirali v cerkvi v nedeljo, dne 20. avgusta.

Grof Attems na Vipavskem. Deželni predsednik Henrik grof Attems je 9. avgusta v spremstvu postojnskega glavarja obiskal Vipavsko. Sprejema so se udeležili duhovniki in župani polnoštevilo, kakor tudi zastopniki uradov in šol, v Vipavi pa še šolska mladina z učiteljstvom.

Laški častniki v Ljubljani. Med italijanskimi ujetniki, ki so bili zadnje dni poslani na ljubljanski Grad, je bilo tudi 129 laških častnikov, med njimi dva majorja. V nedeljo zjutraj so jih z moštvo vred odpravili naprej, ker so bili v Ljubljano poslani novi transporti. Isti dan opoldne je došlo kakih 100 mož, ki so imeli na glavi jeklene čelade.

Ranjen je bil na tirolskih gorah član »Danice« na Dunaju, enoletni prostovoljec P. Simonič. Granata mu je razbila levo oko in ga tudi ranila na vratu in roki.

Močno grmenje. V soboto, 12. avgusta, v jutro je po ljubljanski okolici nenavadno grmelno in treskalo. Strela je udarila na štirih krajih v hiše, oziroma kozolce. Opazovalo se je več požarov. Dežja pa ni bilo kaj prida.

50letnico vdovstva. V Kamniku je dne 8. avgusta praznovala 50letnico, odkar je vdova, mati Lucija Svetič. Ko se ji je mož ponesrečil, so ji ostali štirje otročiči, ki je pa vse lepo spravila h kruhu. Najmlajši sin je župnik v Divači.

Uboj. V Osilnici je umrl vsled ran ondotni stražmojster Ign. Ocepek, brat oviskega župnika g. Jožefa Ocepka. O smr-

ti stražmojstra se poroča: Dne 10. avgusta je svaril neke ljudi, ki so na cesti od Čabra do Osilnice streljali; eno osebo je tudi aretiral. Tovariši so nato vdrli za orožnikom, ga ranili in na tla pobili. Po prejetih sv. zakramentih je izdihnil.

Za varstvo mladine. Nove odredbe, ki bodo mnogo pripomogle k varstvu in vzgoji doraščajoče mladine, bodo izšle dne 1. septembra.

Družinska Pratika I. 1917 je izšla z zelo bogato, zanimivo vsebino in mnogimi lepimi slikami. Cena v nadrobni prodaji je 30 vin. za izvod brez poštne. Naročila sprejema založništvo »Družinske Pratique«, Katoliška tiskarna v Ljubljani kakor tudi Katoliška bukvarna in prodajalna Katoliškega tiskovnega društva poleg mnogih drugih trgovin v Ljubljani in po vseh slovenskih krajih. Po pošti velja vsak izvod 35 vin. Znesek se lahko pošlje v pisemskih znamkah.

Vojaške novice.

Prestolonaslednik — general konjenice. Prestolonaslednik nadvojvoda Karel Franc Jožef je imenovan za generala konjenice, obenem pa tudi za admirala.

Vpoklic črnovojnikov 28. avgusta. Uradno razglašajo: Kakor poroča ministvo za deželno brambo, bodo v bližnjih dneh v zadnjih splošnih prebiranjih kot sposobni odbrani avstrijski črnovojniki letnikov 1896 do 1893, dalje 1889 do 1885 vpoklicani za 28. avgust 1916. Asentiranci letnikov 1896 do 1893, dalje 1889 do 1885, ki so na podlagi vojnega zakona prostovoljno vstopili v skupno armado, deželno brambo ali v vojno mornarico, bodo tudi 28. avgusta 1916 nastopili službo.

Padel je na tirolsko-laškem bojišču Ignacij Simončič iz župnije Belacerkev na Dolenjskem. Pokojni je bil vzoren mladenič in povsod priljubljen; objokujejo ga prijatelji, starši, bratje in sestre. Pokoj duši!

Pozdravi. Vsem čitateljem »Domoljuba« pošiljamo pristrčne pozdrave z italijanskega bojišča slovenski fantje 17. pp.: Poddesetnika Jožef Habič — Besnica pri Litiji in Mihael Požgaj — Gor. Ribnica; desetnik Gašper Pogačnik — Jamnik n. Kropo, četovodja Ciril Hafner, desetnik Peter Knavs, Anton Sorta (?), Leopold Kožar — Poljane pri Škofji Loki.

Sprejmite najlepše pozdrave Vi, gospod urednik, in vsi čitatelji »Domoljuba« od kranjskih mož-vojakov, ki se bojujejo proti polentariju. Posebno pa pozdravljamo naše ljubljene družine. Bog daj kmalu srečno zmago in srečno vrnitev v ljubljeno domovino, da bomo zopet pod domačo streho v krogu svojih dragih brali »Domoljuba«: Poddesetnik Fr. Kunstelj — Vrhnika, Simon Japelj — Ligojna, Jan. Marinko — Dobrova, Janez Modic — Ig. Janez Pristovec — Preserje.

Tudi mi »Janezi« še nismo pozabili na ljubo domovino in na Vaš list, ki ga radi čitamo, saj izvemo veliko novic iz domačih krajev. Iskrena hvala! Pošiljamo iskren-

ne pozdrave vsem Slovincem in Slovenkam: Četovodja Ivan Arhar — Zapuže pri Ljubljani, desetniki Jan. Bernik — Luže pri Selcih, Primož Šumi — Kranj, I. Ručigaj, Fr. Kankelj — Bukovica; poddesetnik Slavko Slabe — Št. Vid pri Ljubljani, inf. Pepe Krnc — Zapuže, četovodja Anton Perko — Zagorica pri Dobropoljah, četov. Ivan Pečar, enoletni prostovoljec.

Cenjeno uredništvo! Več Slovincem se nas je skupaj zbralo k živahnemu pogovoru. Posebno smo veseli, kadar dobimo »Domoljuba«. Toliko časa potuje po strelskem jarku, da ga vsi prečitamo, kar nas je pravih Slovincem pri tej stotnji. Prosim Vas, g. urednik, da sporočite naše pozdrave, ki jih pošiljamo s severnega bojišča, vsem domačim in znancem v domovini, vsem čitateljem »Domoljuba«, posebno pa vsem nam znanim vojakom, ki se tudi bojujejo za našo ljubo domovino na raznih bojiščih.

Sevšek Franc, Sevšek Janez — Gradiše, Medved Ivan — Javorje (župnije Dole pri Litiji); Sliyvik Franc iz Gorij pri Bledu, Anton Zabukovec iz starotrske župnije, Skok Matija z Vojskega pri Idriji, Andrej Kos iz Podleskovca pri Tolminu, Alojzij Potočnik — Žiče pri Konjicah, Jurij Ajlec iz Ljutomera, Lovrenc Seliškar iz Ljubljane.

Gospodarsko-pomožni urad. Na deželne gospodarske pomožne urade se smejo obračati častniki in vojaki, ki sami ne morejo urediti zasebnopravnih zadev; prav tako morejo tudi sorodniki v imenu vpoklicanih te stvari urediti, in sicer pottom omenjenih pomožnih uradov, kjer je mogoče dobiti tudi pravnega zastopnika, zlasti pri pritožbah zoper ukrepe komisij za odmero preživnine na c. kr. upravno sodišče. Pomožni uradi so: v Ljubljani deželno sodišče, soba št. 114, mestna hiša, pri sedežih c. kr. okr. glavarstev in večjih občinskih zastopov.

Zopet eden. Dne 9. avgusta je umrl v vojaški bolnišnici v Krakovu sedmošolec, odlični goinec iz zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu, France Jančič, doma iz Podgoria pri Kamniku. Pokojni prostovoljec je bil ljubljenev vseh, ki so ga poznali. Odlikoval se je po izredni nadarjenosti, pridnosti in pobožnosti. Počivaj v miru!

Prošnja. Grile Marija iz Sidraža št. 4 (p. Cerklje pri Kranju) prosi dotično osebo, ki je dobila dopisnico iz Rusije, na kateri je bil imenovan tudi Jožef Grile, naj bi ji izročila vsaj prepis tiste karte, da bi mogla na ta način dobiti naslov moža Jožefa Grilca, ki se več mesecev pogreša. Stroški se radevolje povrnejo.

Težko ranjen je bil na ruskem bojišču dne 26. julija četovodja Franc Prečeren, doma iz Vrbe na Gorenjskem. Poškodovan je na levi nogi, desno ima pri stopalu odbito. Piše, da čuti grozne bolečine. Doma ima ženo in 4 otročiče.

Junaške smrti na italijanskem bojišču sta umrla brata Lovro in Alojzij Šolar iz Zaloš pri Podnartu. Prvi je padel 9., drugi 19. julija. — V Boju pri gori Cima Dodici je padel za domovino Jožef Veršaj z Mirne na Dolenjskem. Pokopal ga je blizu tam na skupnem pokopališču vojni župnik dr. Kulavice.

Letaki sovražnikov. Laški letalci mečejo med vožnjo čez naše kraje letake, katerih vsebina je popolnoma neresnična. Opozarjamo, da je oblast prepovedala shranjevati take stvari. Najdene ali dobljene letake je treba brez odloga in v vsakem posameznem slučaju oddati najbližji vojaški ali varnostni oblasti ali patrulji. Tozadnevne prestopke kaznujejo politične okrajne oblasti, odnosno policijsko ravnateljstvo v Ljubljani, po cesarski naredbi z dne 20. aprila 1854. drž. zak., št. 96, z denarnimi globami do 200 kron ali z zapornom do 14 dni.

Naši vojaki v Jeruzalemu. Pred kratkim sta se peljala dva oddelka avstrijskih vojakov skozi Jeruzalem, kjer so jih presrečno sprejeli. Mesto je bilo okrašeno z avstrijskimi, s turškimi in nemškimi zastavami. Pred mestnimi vrati so se zbrali turški častniki, avstrijski konzul Kraus in prebivalstvo. V dežju cvcelice so čete prepevaje korakale skozi mesto. Pri Jaffavratih so jih pozdravljale verske občine in šolska mladež. Opolnoči so odkorakali vojaki naprej.

Spominščica. Prijatelju Francetu Burja, doma iz Prikernice pri Moravčah, ki je padel 6. junija na italijanskem bojišču, naj veljajo naslednje vrstice: Dragi prijatelju! Dal si svoje življenje za dom in cesarstvo. Bilo je popoldne 6. junija. Solnce je pripekalo, ko si stopal gori proti onemu hribu, kjer zdaj počivaš, in pot si brisal s čela; a obraz tvoj je bil vedno vesel. Nisi se pritoževal, če si še toliko trpel. Bil si zares dober in pošten slovenski mladenič, ki nisi nikoli pozabil Boga ne svojih staršev. Večno si prosil Marijo, da bi te srečno pripeljala na svoj dom; toda ni ti bilo dano. Ni se izpolnila tvoja iskrena želja. Še nekoliko pred smrtjo si rekel: »Kakor je volja božja, tako naj se zgodi!« In res, božja volja je bila, da te je zadela smrtonosna kroglja in predrla tvoje mlade prsi. Zdaj počivaš tam na gori tako daleč od domovine in staršev, ki si jih tako srčno ljubil. Lahka ti tuja zemlja! Vse tvoje trpljenje in delo naj pa Vsemogočni blagoslovi!

Battisti. Ubežnik Battisti je bil ujet 9. julija povodom ponesrečenega napada alincev iz Vicence na Monte Corno. Naši strelci ga niso spoznali. Branil se ni, ko se ntu je velelo, naj odloži orožje. Soujeti alpinci so ga sami naznanili, da je to vojni huškač Avstrijec Battisti. Ko se je izvedelo, da peljejo veleizdajalca, ga je ljudstvo zaničevalo in celo opljuvalo. V Tridentu bi se mu bilo slabo zgodilo, če bi ga ne bila branila straža. Obsojen je bil po enaki postavi, kakor jo imajo tudi Lahji za take potepine. Zdaj se pa Italija zgraža nad Avstrijo — in obožava »mučenika« Battistija!

Se vse primeri. O priliki našega prodiranja proti Arsieru se je zgodilo to-le: 23 letni južnotirolski Italijan Alojzij Gentili je severno od Arsiera v nekem gozdiču s svojo patruljo ujel 12 alincev, med katerimi je bil tudi njegov oče. Stari Gentili je ob izbruhu vojske zbežal v Italijo, dočim je bil sin kot navdušen Avstrijec prostovoljno vstopil v avstrijsko armado. Snidenje je bilo ganljivo in žalostno obenem.

Oče in sin sta se objela in poljubila, a nato zopet ločila. Sin je kot četovodja zapovedal patrulji, da odžene ujetnika nazaj za fronto. Ozrl se je za ujetim očetom, potem se je pa boril dalje.

Nemški Zeppelinovci zopet nad Anglijo. Več skupin nemških zrakoplovov je v noči od 8. do 9. avgusta napadlo Anglijo. Moč razstrelivih in zažigalnih bomb so čutili osobito vojaški objekti in razne tvornice v grofijah od Northumberlanda doli do Norfolk. Razstrelbe in požari so pričali o močnem učinkovanju gostega obstreljevanja. Vsi zrakoplovi so se vrnili nepoškodovani.

Razne novice.

Strah izpod neba. Dne 26. julija t. l. je bil za Kostanjevico na Krasu hud dan. Od 10. ure popoldne je vrgel Lah okoli 60 granat v vas in prav blizu okoli. Ranjen ali mrtev ni bil nobeden, ne civilist, ne vojak. Streljali so od dveh strani, od Tržiča in pa čez Sv. Martin. Laški zrakoplovi so spuščali letake na tla z vsebino, da bodo še obstreljevali Kostanjevico. Ljudje so zapuščali vas. V Temnici in na Vojsčici so moški ostali doma. Dne 4. avgusta je priletelo zvečer po šesti uri nad 120 granat v vas Kostanjevico in okolico. Tudi takrat ni bilo človeških žrtev.

Divji prasci. Pod Gorjanci po Ruperčvrških gozdovih se je zaredilo veliko divjih prešičev, ki delajo škodo po njivah in nasadih zlasti posestnikom iz vasi Mihovec in iz Birčevasi. Zdaj, ko manjka mesa, bi pa že bilo vredno, da bi se ta zalega polovita in postrelila.

Morska zver. Iz Velikega Rata v Dalmaciji poročajo, da so ondotni ribiči ujeli 3 m 6 cm dolgega morskega psa, ki je tehtal 300 kg.

Poskrita žita je našla vojna oblast na Ogrskem cele zaloge. Po skladiščih, v podstrešjih in drugod so imeli razni trgovci in posestniki cele sklade žita in moke od lanskega leta; vse to je oblast zaplenila ter uvedla proti lastnikom kazensko obravnavo.

Izredna starost. Blizu mesta Tiflisa v ruskem Kavkazu živi žena Nina Taratas, ki je doživela že 171. poletje. Čudno je pa to, da so vsi njeni otroci, vnuki in pravnuki že pomrli; živi samo še ena pravnukinja.

Brez prediva. V Stockholmu je 7. avgusta zgorelo 1 milijon kilogramov prediva. Škoda je velikanska. Švedska je sedaj brez prediva, ker ga sedaj ne more uvažati iz Rusije. Predilnice so morale delo ustaviti.

Pred smrtjo v katoliško Cerkev. — Pišejo, da je Sir Roger Casement pred usmrčenjem prošil za vsprejem v sveto katoliško Cerkev. Poprej je bil pristaš onih protestantov, ki drže s katoliškimi Irci. Pred smrtjo je rekel: »Umrjem za svojo domovino. Živela Irska!«

Obsojeni sokrivci veleizdaje na Češkem. Te dni je bila pred dunajskim domobranskim divizijskim sodiščem kazenska obravnava zoper češke poslance Vaclava Choc, Franca Burival,

Ivana Vojna in Josipa Netolicki. V stanovanju profesorja dr. Mazaryka, ki je zbežal iz Avstrije in ga oblast zasleduje zaradi hudodelstva veleizdaje, so našli zapiske, iz katerih je bilo dokazano, da je imel pobegli profesor posvetovanja veleizdajniške vsebine z obtoženimi poslanci. Vojaško sodišče je prisodilo poslancu Choc 6 let težke ječe, Burivalu 5 let, Vojni in Netolickemu po eno leto težke ječe. Zagovornik obtožencev je vložil pritožbo.

Podmorski predor. Govori se, da je zgradba podmorskega predora med Anglijo in Doverjem zagotovljena. Pod vodo bo podmorska proga dolga 39 km, ves predor bo pa dolg 60 km.

Državne gostilne in pivovarne. Na Angleškem nameravajo podržaviti polagoma vse pivovarne in gostilnice. Začeli so v pokrajini Cumberland, kjer so sklenili zatreti 100 gostiln ter za poskušnjo otvoriti par državnih okrepčevalnic. Namen pri tem ni gnotna korist države, ampak omejitve alkoholnih pijač.

Premog na Spitzbergih. Te dni je odšla večja švedska družba na veliki ladji iz pristanišča v Stockholmu proti severu na Spitzberge. Nalogo ima proučiti, kako bi se mogli v deželi zimskega mraza in teme izkoristiti veliki rudniki premoga na Brangansa fjordu in na gori Piromyden. V družbi je veliko inženjerjev in prirodoslovcev. Upajo, da bodo mogli pričeti z delom v jeseni l. 1917.

Dopisi.

Sv. Gora nad Litijo. Padel je na laškem bojišču na M. Chiesa od granate zadet dne 6. julija 21letni mladenič Anton Slapnik iz Ravni št. 7 in bil 17. julija ravnostam pokopan. N. v m. p.! Doma zelo žalujejo za njim. — Njegov brat Jožef pa je bil ranjen na ruskem bojišču, bil ujet, a je sedaj kot nesposoben za bojevanje po zamejnvi došel zopet v Avstrijo in se zdravi v Admontu. Bog potolaži domače ob tako britkih udarcih!

Kostanjevica. Roparski obisk in dva umora v Kostanjevici je napravila družba šestih oseb v noči od petka 11. na soboto 12. avgusta 1916. Prišli so menda čez Gorjance preko Osterca. Kolikor je dosedaj znano, so vlomili na sedmih krajih. Na Globočicah pri Bizjaku so pokradli kruh, v zidnici trgovca Gača so se nãpili vina in ga nekaj razlili. Krog pol 1. ure so došli v Kostanjevico. Na mestnem mostu jih je ustavil 50letni posestnik Fr. Kržičnik št. 66. Na vprašanje, kaj iščejo in kam gredo, je za odgovor čul: »Fogarel« (streljaj!), na kar je padlo več strelov iz samokresov. Ena kroglja je obtičala Kržičniku v mesu leve roke, ena pa v črevesju. Hitel je takoj na orožniško postajo, a druhal je zbežala. Krog 2. ure so se pojavili v Kočariji, kjer so doma skoraj same ženske. Vlomili in odnesli so: pri Sintiču vso zabelo, pri Zg. Palčarju nekaj obleke, pri Zagorcu vso svinjino in zabelo. Tu jih ni nihče motil. Ko so vlomili v Turkov hram na Grablovcu in izsekavali notranja 10 cm debela vrata, jih je prepadil 74letni Anton

Cunk, a je dobil polno svinčenih zrn iz puške v trebuh in več hudih udarcev po glavi. Zjutraj so ga našli nezavestnega. Tatovi so vlomili še pri Hodniku na Velikih Vodenicah št. 1. Žena z otroki je zbežala. Streljali so za njo, a je niso zadeli. Odnesli so dve gospodarjevi suknjici, žepno uro in krog 130 K denarja, od katerih pa so ne daleč proč 100 K izgubili. Sodí se, da so nato odšli čez Gorjance. — Oba ranjenca je dopoldne obvezal okrajni zdravnik dr. Galaš iz Krškega. Kržičnika so odpeljali v Kandijo k operaciji, Cunk pa se ni več zavedel in je popoldne v soboto umrl. Storitice zasleduje orožništvo.

Pliberk na Koroškem. Nedavno je objavil »Domoljub« članek z naslovom »Beseda z bojišča«. Ostra je bila ta beseda in je tudi nas koroška dekleta in žene, ki imamo v sebi še nekaj ponosa na dekleško čast in zakonsko zvestobo, močno razvnela. Daleč smo prišli! Namesto da bi v sedanjih bridkih časih me lajšale trpljenje in bridkosti slov. junakom, namesto da bi tolažile brate, može, očete ne le s pridnim delom, marveč tudi z molitvijo in osobito s p o š t e n j e m ter pokazale, da hočemo biti vredne sovrstnice vrlih junakov, smo pa morale čuti svarilne glasove in grenke tožbe nepokvarjenega junaka s fronte, ki roti vse slovensko ženstvo, naj ostane pošteno!

Ni čuda, da nas Bog tepe in da kljub vsem molitvam in prošnjam pripusti, da se grozna morija nadaljuje, saj ga hudobni svet takorekoč sili k temu; dokler se ljudje ne spametujejo, tudi dobrotljivi Bog ne bo odnehal, saj ima z nami le višje namene.

Pa v tolažbo našim vojakom, naj prinese »Domoljub«, ki jim je najboljši prijatelj in ga tudi na Koroškem dobro poznamo, te vrstice. Pošiljajo jih koroške Slovenke. Ponosne smo, da nas je veliko (razen nekaj žalostnih izjem), ki vemo ceniti svoje poštenje. Me vemo, da se bomo pred Bogom, ki vse vidi in vse ve, zagovarjale, kako smo preživele ta resni čas. V tej zavesti obljubimo svojim bratom, očetom, možem in ženinam, da hočemo tudi me stražiti ob mejah svojih src, da se vanje ne vkrade najhujši sovražnik in nas ne oropa najdražjega, kar imamo: nedolžnosti, poštenosti in zvestobe. Tako hočemo vztrajati do konca. Ko nam Bog po tej dolgotrajni vojski podeli — kakor upamo — častno zmago, hočemo slaviti z našimi junaki tudi me svojo zmago. Pokažimo torej svetu, da so še tudi na Koroškem poštene Slovenke, ki hočemo ostati zveste Bogu, zveste svojemu narodu in domovini ter s pridnim delom, z gorečo molitvijo in poštenim neomadeževanim življenjem pripomoči do slavne zmage.

Članica izobraževal. društva v Pliberku. **Iz Istre.** Vina ne bo. Pravijo, da ne bo v celi Kopršćini 3 hl zdravega vina. Enako tožijo Bržani. Suša je v Istri. Krompir vsled velike suše zaostaja. Kar ga je, ga luknjajo črvi. Fižol ne bo uspel, z otavo ne bo prida. Če vlada ne bo pomagala, bo prihodnjo pomlad huda predla.

Na vranicnem prisadu je v kaplaniji Slivje poginilo 6 krav.

Snaga pol življenja —; zdaj bi rekli, da je snaga celo življenje. Zato so ukazale

oblasti osnažiti po vaseh dvorišča in hleve.

Prigodba: V neki vasi sta prišla dva moža v žganjarijo. Prodajalka jima postreže: vsakemu pol fraklja. V nenavzočnosti prodajalke zapazita na polici v steklenici rmeno tekočino. Jurij pravi: »Čakaj, pogledam, kaj je notri. Stara boljši šnops skriva.« Hitro vzame steklenko, natoči frakelj in spiže. Zdaj se začne ples: »Jej, jej, ženka moja, otročiči moji, umrl bom.« Mož je spil frakelj čistega špirta, ki se iz njega napravlja »natur-šnops«. Šel je na potok ter »evakuiral« svoj želodec, da ne bi pregorel.

Pa tudi neka spoštovana žena je nasleda in pila »prepovedani« liker. Jejšala je celo noč. Pa pravijo, da je pomanjkanje. Dokler je špirta in vode, bodo naši Istrani pili; in četudi vode ne bo, bodo vseeno pili, pili pa špirit. Rajši umreti, kakor ne piti. Uбоgi gospod urednik »Svete vojske«! Kaj bi rekel, ko bi imel tako ljudstvo pred seboj?

V Trstu je pomanjkanje mleka in vedno manj ga je, ker je suša. Oblasti bi dobro ukrenile in prebivalstvu veliko mleka pridobile, če bi se pred vsem zabranilo izdelovanje sira in masla po privatnikih, če bi se določile cene mleka po deželi ter držale že določene cene mleka v Trstu.

Tako pa prihajajo iz Trsta zasebniki ter begajo ljudstvo s pretiranimi cenami, delajo konkurenco domačim mlekarnam ter sami ogromne dobičke spravljajo v žep.

Z a d o m o v i n o so krvaveli iz župnije Brezovica: Janez Cranduč iz Rožic št. 18, padel na laškem bojišču; zapušča ženo in dva otroka. Jožef Jankovič iz Rožic št. 12, padel na laškem bojišču; za njim oče žena, mati in 4 otročiči. Franc Škerjanc iz Rožic št. 14, umrl v bolnišnici na Ogrskem. Janez Škerjanc iz Rožic št. 9, umrl v bolnišnici v Galiciji. Alojzij Obersnel iz Herpelj padel v Galiciji spomladi 1916; Romuald Dobrila iz Herpelj št. 20 se pograša v Galiciji že eno leto; Mikulič Janez iz Povžan št. 24 padel na Tirolskem; zapušča ženo in dva otroka. Kadet Ivan Dekleva iz Bača št. 4, padel v Galiciji letošnje poletje; lani je končal z dobrim uspehom gimnazijo v Trstu, zdaj je dovršil gimnazijo življenja. Praporščak Henrik Debenjak, umrl v sanatoriju na Dunaju 20. junija t. l., dr. Ivan Debenjak, umrl kot vojak 21. avgusta 1914, oba sinova pok. nadučitelja Štefana Debenjak iz Materije. O Istra moja, ali ne bo poglano iz tebe prerajeno življenje, ko te e toliko tvojih otrok s krvjo pojilo?

Pesem kranjskih fantov.

To mi sinovi smo Triglava,
planika bela nas krasi.
Kaj je brhkost, korajža prava,
pero za kapo govori.

Zelezne naše so desnice,
moč naših vrst jeklen obroč.
Sovragu smejemo se v lice;
naj pride skušat našo moč!

Tu, tam naj ogenj se zabliska;
tu, tam zatuli naj vihar;
srce v pogumu vendar vriska:
življenje, kri za Te, vladar!

Kot gora skalna se ne gane,
tako ne ganemo se mi:
cesarski strelci iz Ljubljane,
slovenski rod, planinska kri.

Premnogega, ki v vihri pade,
z dobroto plačaj ga nebo!
Vresniči mu njegove nade,
plačilo večno naj dobó!

Na grobu pa planika bela
junaku naj v spomin cvete.
To domovina je velela,
vsak zanjo rad živi, umre.

Hočevar Franc, s Krke pri Za-
ličini, sedaj na ital. bojišču.

Listek

Gramoz in Otrobek.

Vesela povest z žalostnim koncem.

Spisal —r.

(Dalje.)

To pot je dobil uljudnejši odgovor. Lotil se je namreč na srečo Šparnblekove Katre iz Kobilje glave, ki nima nikogar v vojski, ne očeta, ne brata, ne moža, ne sina, ne ženina. Oče in brat sta ji že davno umrla; omožena ni bila nikdar; otrok nima, ker še ni bila nikdar mati, glede ženina je pa tudi že izgubila vse upanje. Stara je namreč čez petdeset let; kadar hodi, šepa; pege na obrazu se ji poleti veliko bolj poznajo, kakor pozimi; poleg tega pa še navzkriž gleda. Sicer je pa vsega spoštovanja vredna oseba in človeški družbi jako koristna. Ona namreč kupuje po vaseh preostalo blago in ga prodaja tam, kjer ga manjka. To kupčijo z raznim blagom opravlja s pomočjo malega vozička, brez katerega je nikdar ne vidiš. Pravijo, da ga jemlje celo ob nedeljah s seboj na pot v cerkev. Ljudje jo radi vidijo, ker je poštena in se zadovolji z malim dobičkom. Edino sovražnico ima v Cucljevi Cilji iz Ciclja, ker ji včasih izpred nosa pokupi jajca in piščance. Zato tudi ne občujeta med seboj. To je pa Gramozu narobe hodilo. Kajti Katra mu je sicer pohvalila svinjo ter svetovala, naj jo še malo poredi, ker bo mast vedno dražja, in naj naredi veliko klobas, da mu bo žival več zalegla, a o Otrobkmu mu ni mogla pri najboljši volji nič povedati. Vzrok temu je bilo pa Ciljino sovraštvo.

Kokošarica je namreč po opravljenem samaritanskem poslu odhitela proti Dobu in srečala na poti Katro. Ko bi ji ne bila gorka, bi se ji bila gotovo pohvalila s svojim dobrim delom ter ji povedala o nesreči vse od konca in kraja. Tako jo je pa le postrani pogledala in odjadrala naprej.

Gramoz je bil pa sedaj resnično v pravih skrbih za vranca, voz in Otrobkma. Ves

utrujen sede na obcestni kamen, svinja mu pa leže pred noge ter ga pogleduje s svojimi malimi očmi, kakor bi ga hotela zasmehovati. Njen gospodar je menda to opazil in jo začel oštevati:

»Ti grda svinja, ti si kriva te zmešnjave, vseh mojih skrbi in mojeja potu. Takoj jutri te zakoljem. — Toda kje tiči Otrobek s konjem? Saj vendar ni šivanka, pa še ta se najde. Nihče ne ve o njej nič povedati, kakor da bi še bila v tla pogreznila. Saj ni kavra! Tja do Krtine še stopim; morda bo Kovač kaj vedel.«

Po tem samogovoru vstane, opomni svinjo s palico na dolžno pokorščino in odrine naprej.

Pri Kovaču je pa res izvedel vse. Cucljeva Cilja iz Ciclja se je namreč tam mimogrede oglasila in opisala ves dogodek na dolgo in široko.

Gramoz je nesreča zelo potrla, zlasti ko je slišal, da ima konj zdrobljeno nogo. »Ob šest sto kron sem kakor ob en krajcar. To bo mast draga,« je zastokal žalostno ter jezno pogledal na svinjo.

Ker je bil že preveč utrujen, si izposodi voz ter se odpelje nazaj proti Cenetovi hiši. Tu je Otrobek ležala v čumnati še vedno nezavestna, vranec pa je čakal v hlevu smrtne obsodbe.

Ko se Gramoz pripelje na dvorišče, povpraša kot skrben gospodar najprej po konju in vozu. Cenetov oče mu pokažejo zlomljeno oje in zdrobljeno nogo. Moža ogledata konja od vseh strani in spoznata, da ni zanj nobene rešitve več.

»Konj ima le eno nogo, in če si to zlo mi, ni za drugega več, kakor samo še za konjederca,« so odločili Cenetov oče in založili nos s tobakom.

Gramoz je tem besedam žalostno prikimal, šel na dvorišče ogledat si škodo pri vozu in slednjič povprašal še po Otrobkmu.

»Ne,« odkimali so Cenetov oče »otrobka pa nisem videl nobenega. Voz je bil čisto prazen.«

»Potem je pa morala med potjo pasti na tla,« odvrne Gramoz. »Toda čudno se mi zdi, da je nisem nikjer videl; saj sem gledal na vse strani, kje bi jo opazil.«

»To je pa res čudno,« mu pritrdi Cenetov oče; »saj vreča ni vinar, pa še ta se vidi v orahu.«

»Kaj pravite, vreča? Kdo pa govori o vrečah?« se začudi sedaj Gramoz.

»Kdo drugi kakor vi,« odgovori Cene; »saj ste rekli, da vam je Otrobek padla z voza!«

»Seveda sem rekel; toda Otrobek je moja žena, in po tej sem vprašal.«

K nesreči je pa to Gramozovo pojasnjevanje slišala Cenetova »ta mlada«, ki je ves čas opazovala izpred praga, kako sta moža ogledovala voz in konja. Takoj ju jame oštevati:

»Taki, taki-le ste možje,« je vpila na ves glas. »Najprej je konj, potem voz, nazadnje pride šele žena. Dobro smo vam le za to, da vam garamo kakor sužnje, spoštovati nas pa začnete šele potem, ko nas več nimate. V tem ste si vsi enaki; tudi moj mož, ki je v vojski, ni nič boljši. Sedaj mi pisari »moja ljuba Lenčica«, poprej sem bila pa samo ženščina, klepetoljca, stara baba, ta Lenkasta. — Vi pa pravite svoji

ženi celo »otrobek«. Sram vas bodi, da dajete svoji zakonski ženi take priimke! Kaj more revica zato, če je majhna in debela, če je podobna otrobku!»

»Saj nisem hotel s tem žene psovati,« hiti Gramoz tolažiti ježno žensko. »Rekel sem zato Otrobek, ker se tako piše!»

»Otrobek se piše?« se začudi kmetica. »Sicer je to ime malo čudno, a zanjo zelo primerno. Tudi še nisem nikdar slišala, da bi mož klical ženo po priimku. Kako pa ona vam pravi, ko sta oba Otrobek?»

»Saj jaz nisem Otrobek, ampak Gramoz.«

»Kako, Gramoz?« se zavzame zopet Lenčica.

»Kako neki? Tako se pišem.«

S tem pojasnilom je pa Gramoz dregnil v osje gnezdo.

(Konec sledi.)

Na straži.

Temna noč, deževna noč!
Dalje sežeš, kakor zreš;
tenka, mrzla burja brije,
kot za stavo pada dež.

Blagor mu pod streho v koči,
a gorje mu, kdor v tej noči
zunaj v temi, mraku, noči
biti mora!

V mokri plašč se stiska svoj
tam na straži mlad vojak;
nemo zre tja v stran nasprotno,
kjer preži v zakopih vrag.

Truden, moker je do kože,
udje trdi kot orožje;
v srcu žalost, domotožje.
Mrz ga stresa.

Sam je v temni noči, sam;
šum je vtihnil, bojni grom.
Verno čuva — drugi spijo,
duh pa misli mu na dom.

Sem, tja zabrenči svinčenka. —
Kje si dom, otroci, ženka?
Dolge ure, služba grenka,
trda, težka!

Dež pa lije kar naprej,
kakor plakalo nebo
bi nad padlimi junaki,
nad nedolžno njih krvjo...

Tema je, nebo oblačno!
V mojem srcu ni drugačno,
prazno je, življenja lačno,
zvezd želi si... —

Četov. Vid Ambrožič.

Slike in črtice z bojišč.

Iz vojnega življenja.

Dragi stric! Obljubil sem bil zadnjič, da hočem nadaljevati svoje spomine iz hudih vojnih dni v Galiciji.

Minil je oni vroči dan, v katerem je marsikatero srce nehalo biti, ko je marsikateremu branilcu domovine prekrižala smrt njegove načrte, ko je bela žena kosila

junake kot ob košnji kosec rosno travo. Minil je vroči dan in nastopila je hladna noč; a tudi noč ni utolažila besnosti dne; še v poznih urah so sikale krogle po ozračju in iskale svojih žrtev. Postajalo je vedno tišje, dokler ni končno le še tuintam zažrmel iz daljave zamolkel pok topa, ki je pa tudi izginil v temno krilo noči.

Tičali smo v zakopih, dokler ni vse utihnilo in zavladala po celi okolici noč s svojo skrivnostno tišino; potem je pa vsakdo poskrbel, da na katerikoli način ustrezne lačnemu želodcu. Zbrali so se junaki, ki so preostali od prejšnjega dne, v gruče in v vsaki gruči so si razdelili delo za obed. Ta je bil določen, da prinese drv, drugi je šel po krompir, tretji je vzel veliko vedro, ki si ga je bil nekje izposodil, da prinese vode itd. Najtežje opravilo so imeli oni, ki jim je bilo treba prinesiti drv. Drugega jim ni kazalo kot lotiti se velike lope, ki je stala v bližini strelskih jarkov in ni se nadla usodi granat in šrapnelov. Spravili so se in trgali suhe deske raz streho, da je bilo veselje, zraven so si pa pravili, kako je bilo včeraj. Imel sem priliko opazovati te pridne delavce in nehote mi je všel smehljaj na ustnice, ko sem videl, s kakšno marljivostjo jim gre d'alo izpod rok. — V trenutku je bilo poslopje brez strehe in brez sten; kazalo je le še gole tramovje, ki so kljubovali močnim rokam razdejalcev.

Prinesli so obilo drv. Oni, ki so šli po krompir, so prišli nazaj s polnimi kapami; nekateri so ga imeli tudi polne žepe; obložili so se z njim, kakor so najbolje mogli. Z onimi, ki so šli iskat vode, sem šel tudi jaz. Nisem imel namena, da bi jim pomagal, pač pa me je vlekla z njimi strašna žeja. Res smo našli vodnjak, v katerem je bilo dosti dobre mrzle vode. Komaj sem čakal, da sem prišel na vrsto. Dobra se mi je zdela mrzla voda; drugi dan sem pa izvedel, da leži na dnu vodnjaka že par dni — truplo padlega Rusa.

Predno se je pokazala jutranja zarja, je bil krompir že kuhan; s slastjo smo ga jedli, čeprav je bil nezabeljen in skoro neslan. Ko se je zaznal dan, se je dvignil v daljavi v jasno nebo črn dim, najprej tu, zdaj zopet tam, in končno še na tretjem mestu. Videl sem, kako je strastno lizal plamen tramovje, kako je oženj objemal zidovje, kot da bi hotel uničiti vse, vse... Kjer so morda pred nekaj meseci nežne roke pridne poljske dekllice še skrbno negovale lepodiseče rože na vrtu, ondi je čez nekaj minut ležalo ogorelo tramovje in pričalo o minljivosti sveta.

Sovražnik se je bil ponoči umaknil in kamor je dosegla njegova zlobna roka, ondi je bilo le opustošenje in pogorišče.

Tudi mi smo zapustili jarke, v katere smo nedavno prišli, da zasledujemo sovražnika. Par sto korakov za našimi zakopi smo se zbrali, da odkorakamo. V neposredni bližini se je še kadilo in veter je zanašal moreči dim med naše vrste, da smo nevoljno puhali od sebe neljubega gosta.

Prekoračili smo sovražne zakope in jo udarili proti solnčnemu vzhodu. Solnce je žarko pripekalo, saj je bilo v juniju. Nismo iskali poti; bilo je vseeno, ali je rasta pšenica ali rž, ali krompir ali kaj drugega; gradili smo si sproti pot po polju in

travnikih. Med potjo smo z začudenjem opazovali, kaj napravi ena sama granata; še z večjim začudenjem pa smo videli, da kopljejo granate — tudi grobove; skoraj ni bilo jame, v kateri bi ne bilo ležalo par trupel, toliko pokritih z zemljo, da so ali roke ali pa noge molele ven in vabile jate požrešnih ptičev na bogato gostijo. Niti hladne zemeljske odeje niso zaslužili...

Solnčni žarki so lizali deloma pokrita trupla, vroč veter je pihal čez nepregledno planjavo in zanašal strupeni mrliški vzduh daleč naokoli, da smo morali zatiniti nosove z robci, sicer bi ne bili prenesli. To so bili trenutki, dragi stric! Toda minili so kot vse na svetu mine, in v mojem srcu so pustili spomin, ki me obhaja še sedaj z grozo, če mi stopi pred oči.

Nizko je želo stalo solnce, ko smo dospeli v majhno gališko vas. Niso navadno majhne vasi v Galiciji, ta pa ni bila velika in ostala je tudi popolnoma nepoškodovana, kar je bil zelo redek slučaj. Komaj sem že pričakoval, ko sem videl v lepi vrsti zgrajene hišice, da pridemo do počitka. Prišli smo v vas, toda povelje se je glasilo vedno: »Naprej, naprej!« Šli smo dalje in ko je mrak padal na izsušeno zemljo, ko je hladilna rosa zopet pojila uvele cvetke po travnikih in zapihal hladen vetrič, ljubko božajoč pōtne obraze, smo dospeli do velikega gozda, ki se je razprostiral kot mogočen zelen prt po planjavi. Še ni bila zunaj noč razgrnila popolnoma svojega črnega pajčolana po oklici, v gozdu pa je bila tema, da nisi videl toliko pred seboj, kolikor je dolg korak. Mene so obhajali neprijetni občutki.

»Ko bi imel človek v srcu zavest, da končno dospo do kraja, kjer ga čaka postelja, kjer bi v miru zatisnil oči, da se odpočijejo izmučeni udje, bi z neko novo močjo in živahnostjo stopila noga, čeravno utrujena: moč bi ji dalo upanje, da se trpljenje konča. A sedaj? Ni ga prostofā, kamor bi položil svojo glavo, ni ga mesia, kjer bi se odpočili od utrujenosti premrli udje; dobro bi bilo na golih tleh, dobro tudi sredi ceste v prahu, a tudi tega ni. Sveti Gospod, ti veš vse, veš tudi, da trpim. Naj bo moje trpljenje v tvojo čast! To je bila večerna molitev. —

Brodili smo dalje in dalje po ogromnem gozdu. Niti en sam korak ni bil brez skrbi; vedno se mi je zdelo, da smo z vsakim korakom bliže nevarnosti. Zanimiva je bila ta hoja. Vsakih deset korakov se mi je noga zamotala v veliko travo in padel sem, da sem se komaj zopet pobral; napravil sem zopet par korakov, spotaknil se ob štor in — zopet sem bil na tleh. Dolgo smo hodili po tej temini in predno se je zopet razprostrela pred nami planjava, je prišel na vrsto še lep del močvirja. Do členka so se vdiralce noge v blato in vlekli smo jih ven kot muhe, ki se ujamejo na limanice; nihče ni hotel pustiti nog v močvirju.

Končno je gozda zmanjkalo in zavili smo jo na cesto. Tema kot v rogu, le nar streljajev od roba gozda je veter razpihaval pepel še žarečih tramov, da se je svetlikalo daleč naokoli. Iz tega sem sklepal, da ni več daleč do vasi; in res smo dospeli v požgano vas, ko se je začelo na vzhodu že malo svitati. Po dolgem potu je prvič

prišla do ušesa tolažilna besedica: odmor. Nisem dolgo pomisljal, kako pa kaj; iz bližnjega kupa sem prinesel parkrat slame, jo lepo razgrnil po rosnih tleh, za pod glavo sem pripravil nahrbtnik, puško sem položil ob strani na slamo in se vlegel. O kako je dobro delo izmučenim udom; zdelo se mi je, da ležim na najboljši postelji. Dolgo nisem čutil te dobrote: trudno oko se je zaprlo in zasanjal sem, da sem doma...

Srčen pozdrav! Vaš

L.

Svoje lastne vasi ruši.

Janez Peternejl piše z italijanske zemlje dne 2. avgusta 1916:

Dragi »Domoljub«! Po petmesečnem bivanju tukaj na italijanski fronti sem te dobil danes prvič v roke. Zelo sem se razveselil, ko sem te mogel zopet čitati. Nahajam se zdaj pri ... pešpolku. Skupaj sva samo dva Slovence; drugi so večinoma Nemci. Točasno bivamo v lepi dolini, ki je vsa posejana s čednimi hišami; a so precej razrušene od granat. Prebivalstvo je bežalo. Zdaj pošilja nenasitni polentar danadan granate tu sem ter ruši svoje lastne vasi. — Imamo se še dosti dobro, samo pitne vode ni v izobilju. Kadar nas Lah nadleguje, seveda ni prijetno; toda naši solnograjski fantje tudi ne drže rok križem, ampak krepko odgovarjajo. Mastno kosilo pošiljajo polentarju zlasti naši 30,5 cm možnarji; za prigrizek mu damo pa še ročnih granat. Toda kljub temu ne miruje; napadati skuša neprestano; seveda mora vsakikrat oditi s krvavo glavo.

Veliko težav so morali prestati naši vojaki, ki so v začetku naše ofenzive spravili polentaria iz dobro utrjenih postojank ter ga gnali čez strme vrhove tirolsko-laske meje; toda ta trud se je bogato izplačal, zakaj dobili smo velikanski plen: topov, strojnih pušk in drugega vojnega materijala, zraven pa ujeli veliko tisoč Lahov. — Zdaj pošiljamo veliko srčnih pozdravov vsem bralcem in bralkam »Domoljuba«, prijateljem in znancem v rodni župniji Javorje in zlasti v domači vasi Zetina-Brinje. Z Bogom! Po zmagi na svidenje! — Janez Peternejl, Andrej Humar.

Vojakova ljubezen do staršev.

Joško Hočevnar iz Vel. Lašč vošči svoji mami Ani za god:

Severno bojišče, 23. jul. 1916.

»Ljuba mamica! Bliža se Vaš lepi god in neizmerno me veseli, da Vam še morem častitati. Bog ve, Vam bom li mogel še kdaj osebno voščiti ali ne. Kadar sem Vam pisal, vedno sem mislil, da pišem zadnji-krat. Tudi danes nisem drugačnih misli; časi so čedalje težji... Živimo kot divje zverine v neprestanem drvenju tja v en dan. Oprostite, če ne pišem teh vrstic bolj lepo in izbrano, ker ne morem! Vesel sem, da Vam vsaj pisati smem in morem. K Vašemu lepemu imendanu Vam želim vse, vse najboljšo, kar si želite od Boga. Želim, da bi se po teh težkih časih srečni in zdravi sešli, če je božja volja! To je vse, kar Vam želim morem, to, kar si želimo vsi od prvega do zadnjega.

Upajmo! Sedaj že v tolikih nevarnostih obvarovan smrti, se mi je še bolj utr-

dilo zaupanje v najsvetejšo Gospo, kateri bom dolžan gorečo zahvalo za vse čase svojega življenja. Upajte tudi Vi, spominjajte se me v molitvi, kakor vedno do zdaj. Čutim, da me je spremljala povsod molitev mojih zlatih, dobrih staršev in tako naj bo še zanaprej — do srečnega svidenja!

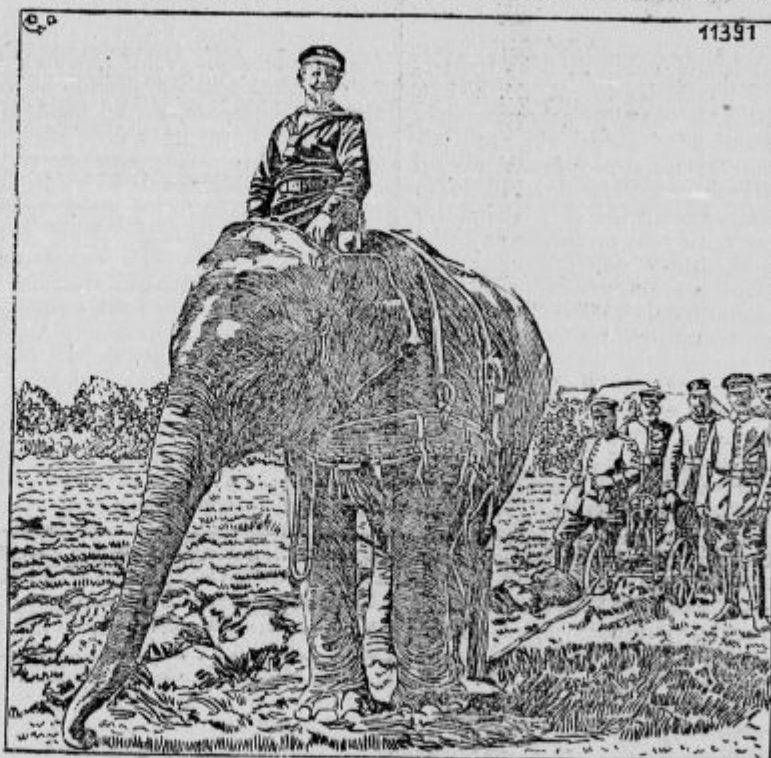
Srčno se Vam zahvaljujem za vse, kar ste mi dobrega izkazali, in žalosten sem, ko mislim, da Vam nisem še prav ničesar povrnil, ker Vam ne morem. Toda če Bog da srečno vrnitev iz vojske in Vam zdravje, potem si ne želim drugega kakor Vam in ljubemu, dobremu atu tisoč in tisočkrat povrniti vse, kar sta žrtvovala zame, čeprav vem, da se dobrote staršev ne dajo nikdar dovolj povrniti.

Moram končati, ne morem nadaljevati zaradi solz, ki mi rosé oči. Sprejmite to pismo kot znak moje hvaležnosti in molite za Vam otroško vdanejo Joško.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Mast. Leta 1913. so v Nemčijo navozili: 15 milijonov centov oljnatih semen, 2.860.000 q masti za zabelo in 550.000 q raznih olj. Zdaj je ves ta uvoz prenehal. V naših krajih nismo toliko tuje masti porabili, kakor Nemci, vendar so bile razmere nemškimi zelo podobne. Kaj je potem čudno, če masti primanjkuje? Prištejmo še zraven ruski ječmen, katerega so Nemci skoraj za 300 milijonov mark le v enem letu nakupili in z njim večinoma prešiče redili. Zdaj priporočajo, naj se doma prideluje kolikor mogoče veliko masti. Prešičerejem bodo na Nemškem dali za krmno prešičev 5 milijonov q ječmena. Priporočajo tudi nanovo, da naj se povsod poberejo prav vse kosti, ker imajo v sebi dobrih 10 odstotkov maščobe, ki je tudi za

Slon v vojni službi. (Zahodno bojišče.)

Taki zmagujejo . . .

C. in kr. lovec Leopold Belec, doma v Dolih pri Litiji, je pisal staršem ob času naše ofenzive: Dragi starši! Najprej Vas lepo pozdravim. Naznanjam Vam, da sem še zdrav, hvala Bogu. Ako ne bo hujšega, se še enkrat vidimo. Sporočam Vam, da se je zdaj (koncem maja) pričela huda bitka. Ko smo začeli prodirati, je bilo tako pokanje, da nikdar takega, odkar sem tukaj. Prišli smo daleč na Italijansko ter zasedli do 20 trdnjav. 20 dni sem že v takem ognju, da se vse trese. Samo, da mi Bog zdravje da, pa nič ne »porajtam«, če sem ves čas na bojni črti. Boga prosim, da bi enkrat še živ vun prišel in da bi bil povsod srečen, koder bom hodil. Izročil sem se Materi božji, naj me varuje. Pozdravljeni ljubi starši, bratje in sestre, pa tudi vsi sosede. Na veselo svidenje!

ljudi porabna. Poberejo naj se tudi vse peške sadja, kakor od breskev in češpelj, zrna od buč, mak, lan, seme od lipe in žir. — Pri nas bo masti tudi najbolj manjkalo. Kakor na Nemškem bodo tudi pri nas pozikusi omejiti klanje prešičev za dom. Prav bi bilo, da bi se dovolila kmetom večja množina žita za pitanje.

Sadje. Nekateri špekulanti hodijo od vasi do vasi, da bi pokupili vse sadje, zlasti pa bi radi imeli češplje, ki so še na drevju. — Sadja je letos zelo malo; cena bo gotovo visoka. Ne prodajajte zdaj pravnobnega sadja, dokler ni dozorelo. Tovarne za sadne konzerve bodo rabile zelo velike množine, in rade tudi dobro plačale. Če se sadje pokuha, nam bo na hrani manjkalo.

Njiva ali travnik. Delo na kmetih je težko. Same ženske in otroci ga skoro ne

morejo več zmagati. Več gospodinj je sklenilo bolj odročne njive pustiti za puščo, kar se je zgodilo pogosto že tudi popred. Njiva se več ne izorje, travo, ki se sama počasi zaseje, pokosijo enkrat na leto. Na drugih krajih take zapuščene njive je pa zrastle jelšovje in grmovje. Na tisoče oral dobre zemlje je na ta način opuščene. — Tako ravnanje je nespametno, ker svet potem ne donša več dosti. Če ne moreš obdelavati vsega, izpremeni njivo v travnik! Prav povsod, kjer si imel kdaj njivo, je svet pripraven za travnik. Bojijo se travnikov na precej hribovitem svetu. Toda v planinskih krajih drugega sploh nimajo, kakor hribovito zemljo. Le en pogled na visoke rovte bi te prepričal, da se da iz tvoje zapuščene njive prav dober travnik napraviti. — Kako se pa to napravi? Izorji pozimi ali v zgodnji spomladi njivo prav globoko. Pognoji ji s hlevskim gnojem in ne varčuj pri umetnih gnojilih. Na njivo sej redek oves, vmes pa veliko travnega semena. Pri nas so kmetje za en mernik posejanja porabili navadno 2 do 3 kg travnega semena. S tem se ne doseže nič. Biti ga mora 7 do 8 kg. Ne vzemi ga pa v navadnih, temveč v popolnoma zanesljivih prodajalnah, morebiti pri Kmetijski družbi ali pri Gebrüder Boschan na Dunaju. Biti mora trava različnih vrst, visoka in nizka, ter detelja, da se njiva res zagosti. Oves lahko popolnoma dozori. V par letih boš imel najlepši travnik, če boš precej gnojlil.

Pivovarne. V novi luči se je pokazalo ravnanje pivovarinarjev na Nemškem, ki se od naših posebno ne razlikujejo. Uradno je bilo izkazano, da se je lani nad polovico manj piva napravilo, kakor druga leta, ker pivovarne niso imele ječmena. Zdaj je pa dokazano, da so le na Bavarskem napravili piva: leta 1913: 19.076.861 hl, predlanskim 17.020.404 hl, lani 14.191.893 hl. Množina napravljenega piva se je zmanjšala le za četrti del. S tem je pa dokazano, da so napravili veliko slabše pivo, a to so trikrat dražje prodajali, kakor v mirnih časih. Čisti dobiček pivovaren je bil lani veliko večji, kakor prejšnja leta. Čudno te pri teh razmerah, da hočejo kmeta pri hmelju tako pritisniti. Z velikim jadjikovanjem so dosegli najvišje cene za hmelj, ki so tako nizke, da kmetje ne morejo izhajati. Za 100 litrov piva porabi pivovar nar le za eno marko hmelja, vsi drugi upravni stroški znašajo za en hl le eno marko, torej s hmeljem vred skupaj dve marki. Popred so pridelali do 200.000 q hmelja, zdaj niti polovice te množine ne več. Pivovarinarjem bo zmanjkalo hmelja, ker kmetje nočejo več za tui dobiček izgube delati.

Koliko je bilo obdelanega polja? Naši župani so bili v veliki zadregi, kako naj izračunajo natančno, koliko hektarov je bilo obdelanega polja s posameznimi žitnimi vrstami. Ker so precej natančno sešeli štante slrni v kozolcih, se da prav lahko izračunati, koliko znaša pridelek vsega žita, iz tega pa obseg z žitom obdelanega polja, če vemo natančno, koliko se pridelala na 1 ha.

Po uradnih podatkih je bilo na Kranjskem obsejanega polja leta 1913: s pšenico 147.650 ha, pridelka 253.827 q. Povprečno je dal 1 ha 9,7 q ali 97 kg posejane 97 kg. Pšenica tehta 100 l 75 kg. Rž se

je sejala na 12.517 ha, pridelalo se je je 100.676 q, na 1 ha 8 q, 100 l 69 kg. Ječmen: 9957 ha, pridelek 85.225 q, na 1 ha 8,6 q, 100 l 63,2 kg. Koruza: 12.511 ha, pridelek 170.072 q, na 1 ha 13,6 q, 100 l 69,5 kg. Ajda: 1087 ha same, za drugi pridelek po strni 17.486 ha, skupni pridelek 76.219 q. Na 1 ha se pridelala prve 5,1 q, druge 4,2 q. Proso: 5461 ha, pridelek 73.307 ha, na 1 ha 13,4 q. Grah: 111 ha, pridelek 522 q, na 1 ha 4,7 q. Fižol: 7212 ha, pridelek 48.709 q, na 1 ha 5,8 q. — Kakor se vidi, podatki niso posebno zanesljivi, vendar za zdaj lahko porabljeni. Kjer je bila letina slaba, se vzame na 1 ha še manjši pridelek, kakor je uradno izkazano. Iz tega se potem izračuna pridelek na 1 ha.

Cena za prešiče. Iz mnogih krajev slišimo pritožbe, da mesarji za prešiče nočejo plačevati od vlade določenih najvišjih cen, ker upajo, da bodo kmetje morali zaradi slabega pridelka pese in krompirja precej nižje prodajati. — Seveda ne moremo za gotovo trditi, da so pritožbe povsod upravičene. Vsak pameten gospodar bo pa dobro pomislil, predno bo verjel mesarjevim besedam, da bo cena v kratkem padla. Za enkrat je to čisto nemogoče. Seveda ne more noben kmet za slabe in ne-rejene živali zahtevati najvišjih cen. Če je pa žival res lepa, se mora tudi pošteno plačati. — Če domači mesarji prešičev ne marajo, naj se ponudijo vojaški upravi; seveda le več gospodarjev skupaj v celih vagonih, kar se bo najbolje zgodilo po deželnem mestu za prodajo klavne živine. Če jih tudi tam ne marajo porabiti, bo vlada gotovo preskrbela izvozno dovoljenje. Naša dežela ne more sama porabiti vseh prešičev, ki jih naši kmetje redijo. Treba bo naprej misliti.

Kineški delavci na Francoskem. Zdnjič smo omenili, kako neumno si gospodinje dražijo delavce. Na Francoskem je z delavci še hujše. Dobri moški delavci zahtevajo tam na dan po 15 K. Ker domačih delavcev zelo primanjkuje, je dobila vlada s Kitajskega 500.000 delavcev, ki radi delajo prav za nizko plačo.

Romunci žanjejo. Začetkom julija sta Nemčija in Avstrija kupili na Romunskem 9000 vagonov pšenične moke, 1 q po 58 lei = 58 K v zlatu. Angleži bi radi kupčijo preprečili in so dali 91 milijonov K raznim romunskim mlinarjem, da bi pšenice za to moko ne mleli. Mlinarji, ki imajo navadno malo dela, so milijone prav radi sprejeli. Večji mlinarji se za to mazilo niso menili in meljejo zdaj moko za nas. Tako so oboji zadovoljni: eni so dobili podkupnino, drugi pa zaslužek. Ta romunski dobiček je precej znaten, če se pomisli, da prodajajo Amerikanci najboljšo moko po 31 K. Romuncem moramo vse v zlatu plačati. Še misliti ni, da bi se Romunska odpovedala temu zlatemu dežju.

Dunajski trg. Dne 7. avgusta je bilo na Dunaju 1509 glav živine. Prodajali so volje do 550 najlepše, druge 385 do 517; krave in bike po 360 do 525, telice po 386 do 535. — Dunajčani se zelo jeze čez kupčijo s prešiči. Dne 8. avgusta je bilo na trgu le 211 prešičev. Zopet so vadljali, kdo bo kaj dobil. Večina mesarjev je šla prazna domov. Mesarji so pa sami nakupili brez sejma 3621 prešičev. Cene so bile najbrž

nekoliko višje, a vsaj blago so dobili. Na trgu se ne sme dajati čez najvišje cene. Prekajalci nimajo blaga za svojo obrt. Najbrž bodo mesarji še več blaga sami nakupili. Cene so bile iste kakor prejšnji teden.

Oddaja klavne živine za vojaštvo.

Vojne razmere globoko segajo tudi v našo živinorejo. Prehraniti se mora z mesom velikanska armada, in tudi civilno prebivalstvo mora dobiti svoj kosček. Čim dalj časa vojska traja, tem bolj se je pokazala potreba, da se tudi promet s klavno živino uredi na tak način, da se po eni strani zagotovi vojaštvo, kar mu gre, po drugi pa, da se obvaruje naša živinoreja uničenja. Vpeljali so se državni brezmesni dnevi, ko ni dovoljeno prodajati mesnih jedi, in sedaj izkuša vlada tudi po enotnem načinu urediti dobavo živine po celi državi. Naredil se je račun čez vso razpoložljivo klavno živino v državi in čez dnevno potrebo armade in civilnega prebivalstva. Po tem ključu se ima dobava živine enakomerno porazdeliti na vse dežele, oziraje se kolikor mogoče tudi na posebnost vsakega živinorejskega okolišča. V to služi vladi in vojaštvu zlasti Avstrijska vnovčevalnica za živino, katera je ustanovljena pri poljedelskem ministrstvu, da ureja promet z živino tako, da pride blago iz roke kmetovalca neposredno v roke porabniku brez prekupčije.

Ta vnovčevalnica ima v rokah tudi dobavo živine na Kranjskem, in sicer se dobava vrši sledeče:

Pri deželni vladi je komisija za ureditev prometa z živino. Tu-sem naznanja vojaštvo in civilno prebivalstvo, koliko klavne živine potrebuje. Komisija izdela na to načrt za dobavo in izkuša spraviti zahtevo po klavni živini v sklad z živinorejskimi razmerami. Deželno mesto za nabavo klavne živine ima potem to živino nabaviti, in sicer grede komisije po prevzemnih krajih, v katerih je zastopano vojaštvo, ki ima predvsem dobiti svoj delež.

Da se odstrani vsak nesporazum, omenjamo, da te dobave ne izvršuje deželni odbor, ampak da jo, kot smo omenili, določuje komisija pri c. kr. deželni vladi, izvršuje pa Avstrijska vnovčevalnica po svojem deželnem mestu, ki ga je ustanovila v Ljubljani v sporazumu z vlado in z vojaško oblastjo.

Posebne komisije, v katerih so tudi vojaški zastopniki, hodijo sedaj po deželi in prevzemajo klavno živino.

Cena se določa v okviru cen, ki jih je določila c. kr. deželna vlada v Ljubljani, in sicer po kakovosti posamezne govedi. Če živinorejec z določeno ceno ni zadovoljen, ima pravico pritožiti se na domače okrajno sodišče, da to določi ceno v izvenspornem postopanju.

Vojaški predpisi zahtevajo, da ne sme biti živina, preden se stehta in prevzame, vsaj 12 ur prav nič krmljena. Če bi se torej ti predpisi strogo izvrševali, bi morala stati živina na kraju prevzeme vsaj 12 ur pod nadzorstvom nekrmljena in bi se potem dognala pravilna teža. Pri tem bi morali kmetovalci čakati z živino na kraju prevzeme celi dan, predno bi se stehtala

in prevzela. To bi seveda delalo ljudstvu velike težave in nepravilne in zato prevzemne komisije odstopajo od te zahteve, ako morejo prodajalcu verjeti, da živina 12 ur ni bila krmljena. Če pa je očitno, da je bila živina tekom zadnjih 12 ur nakrmljena, potem odtegne komisije prodajalcem primeren del žive teže. C. kr. namestništvo v Gradcu n. pr. je določilo, da se sme pri prevzemi nakrmljene živine odtegniti celih 5% od žive teže. Tudi na Kranjskem je vojaštvo dognalo pri klanju, da je bila razlika med prevzemno težo in med težo zaklane živine mnogokrat precej velika, in se je pritožilo, da se je živina pred tehtanjem nalašč preveč nakrmila. Trdilo se je celo, da se je pred odajo živini polagala nalašč sol in druga podobna krmila, da bi živina popila veliko množino vode ter več tehtala. Naprošeni smo, opozoriti na to, da se tako početje smatra kot goljufija ter se kaznuje sodnijsko po § 461. kaz. zak. s stroгим zaporom od enega tedna do 6 mesecev, če škoda znaša manj kot 200 K, oziroma po §§ 197., 200., 202. kaz. zak. z ječo od šest mesecev do 1 leta, če znaša škoda več kot 200 K. Poleg tega mora krivec vso škodo povrniti v denarju. Ravnokar se vrši na Ogrskem velikanska pravda, ker so bili prodajalci umetno nakrmljene živine obtoženi od državnega pravdnštva. Ker se živina po prevzemi prav kmalu, dostikrat tekom nekaterih ur tehta, ne da bi se krmila in ima komisija v rokah zabeležke in je živina numerirana, lahko vsak tak slučaj takoj dožene. Trdi se celo, da je v nekaterih slučajih živina vsled tega, ker je bila preveč nakrmljena, med vožnjo poginila. Če bi se tak slučaj ovadil, bi seveda lastnik moral povrniti vso škodo in trpeti še strogo kazen. V interesu vseh živinorejcev je, da se torej take nerednosti ne prigodijo, ker bi sicer komisije res utegnile odrediti, da mora nakrmljena živina čakati celih 12 ur, da se tehta.

Pri sedanjih ureditvi prometa z živino je pa treba paziti tudi na to, da se živinoreja ohrani. Vsled tega naj se ob priliki, ko se dobavi klavna živina, tudi skrbi za nabavo in porazdelitev potrebne plemenske živine. Mi moramo svojo živinorejo ohraniti, da bo kot glavni vir dohodkov našega kmetijskega stanu tudi po vojski napredovala. Pri tej priložnosti se pa da poskrbeti tudi za izmenjavo delavnih živine, katere danes tako manjka.

Uredba, kakor smo jo v predstojećih vrstah popisali, je že več ali manj v veljavi v celi avstrijski državni polovici in se bo po tem načinu od vlade enotno izvedla povsod. Njen namen pa mora biti, da varuje tudi interese kmetovalca, da bomo po vojski imeli zopet cvetočo živinorejo.

Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani si usoja glede na notico »Odgovor« v 31. številki »Domoljubovi« glede poslovanja svojih zaupnikov itd. najuljudnejše sledeče pojasniti:

»Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani« je ustanovljeno z naredbo vis. c. kr. deželne vlade v Ljubljani dne 21. maja t. l. kot popolnoma samostojen in od

vis. deželnega odbora kranjskega neodvisen urad ter je izvršilni organ »Deželne komisije za ureditev prometa z živino na Kranjskem«; komisija posluje pri vis. c. kr. deželni vladi v Ljubljani. »Kranjsko deželno mesto« ima svoje prostore v Ljubljani na Turjaškem trgu 1, I. nadstr. Na ta naslov naj se obračajo vsi prizadeti. »Kranjsko deželno mesto« posluje kot podružnica »Splošne avstr. družbe za vnovčevanje klavne živine na Dunaju«. Glede starosti živine je pripomniti, da se voli pod 2½ leti ne smejo klati brez dovoljenja c. kr. okr. glavarstva, ki pa zakol tudi pod starostjo vedno dovoli, ako so za to tehtni vzroki (n. pr. nesposobnost za plemo, bolezen, slaba rast, pomankanje hleva ali krme, potreba po denarju itd.). Naši zaupniki so vseskoz možje, ki poznajo gospodarske razmere in ki jim je korist kmetijstva in blagor ljudstva gotovo pri srcu. Glede cen si usoja »Kranjsko deželno mesto« pojasniti, da je vis. c. kr. dež. vlada v Ljubljani določila takozvane kakovostne cene t. j. okvir, v katerem se določijo cene za živino z ozirom na njeno kakovost. Te cene so pri pitanih volih 2 K 40 v. do 2 K 70 v.; pri kravah, telicah in bikih 2 K do 2 K 40 v. za kilogram žive teže. Da se pa živa teža pravilno dolgi, ne sme biti žival vsaj 12 ur pred tehtanjem krmljena oz. se v nasprotnem slučaju odtegne vsaj 5% žive teže. Kdor bi nalašč krmil ali napajal živino za to, da bi več tehtala, zakrivi prestopok goljufije in če škoda znese več kot 200 K (n. pr. če kdo odda več glav) pa hudodelstvo goljufije. Vsak tak slučaj prevzemna komisija lahko naznani na sodišče in goljufa zadene kazen zopora (od 1 tedna do 6 mesecev) ali ječe (6 mesecev do 1 leta). Cen za posamezno glavo v okviru zgoraj navedenih kakovostnih cen ne določajo naši zaupniki, nego prevzemna komisija, v kateri je poleg vojaškega uradnika vojaški zapriseženi cenilec. Ceno določijo prevzemna komisija po kakovosti dotične glave, če je vol n. pr. res nekaj posebnega več kot 2 K 40 v., največ pa 2 K 70 v. Kdor z določitvi jo ceno ni zadovoljen, ima pot pritožbeno sodišče (§ 6. ces. nar. 7. avg. 1915). Poudarjamo, da se v nobenem slučaju pri vseh dobavah ni določila po prevzemni komisiji nižja kot postavna cena ter da naši zaupniki vedno skušajo vplivati na prevzemno komisijo, da določi čim višjo ceno ter se pri tem izpostavljajo celo nepravilnostim.

Vse razsodne kmetovalce na Kranjskem vsled tega prosimo, naj bodo v svojo lastno korist našim zaupnikom pri njih težkem opravilu na rokoter naj razumevajo v teh resnih in težkih časih tudi javne koristi.

Živinorejci in kmetovalci pozor! Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani bo oddajalo prihodnji teden in pozneje breje krave in telice proti plačilu ali pa v zameno s klavno živino. Breje telice so stare kake dve leti. Prodajali, oziroma zamenjavali se bodo tudi lepi mladi in vprežni voli za klavne vole. Kdor želi kupiti ali menjavati, naj se zgleda kak delavnik med 10. in 12. uro dopoldne v pisarni »Kranjsko deželno mesto«, Ljubljana, Turjaški trg št. 1, I. nadstropje, živina pa se bo menjavala, oziroma oddajala v petek prihodnjega tedna in vsak nadaljni petek, in sicer dopoldne v skladišču na Zelenem hribu pri dolenskem kolodvoru v Ljubljani. Te dni naj pripelje živino, kdor jo želi menjati, na Zeleni hrib, oziroma naj se tam zgleda, če želi živino kupiti, da si jo ogleda in prevzame.

Nadzorstvo nad mlini. Na podlagi cesarske naredbe je odredila deželna vlada za Kranjsko, da morajo okrajni glavarji razdeliti mline po okoliščih, in sicer tako, da dobi vsak mlin svoje okrožje. Prebivalci tega okrožja bodo smeli nositi samo v dotični mlin; mlinar ne sme sprejemati drugega žita, kakor samo iz svojega določenega mu okolišča. Kjer je v enem okrožju več mlinov, smejo biti pridelniki skupno nemu okolišču.

Zaradi nadzorovanja mora dalje imeti vsak mlinar, ki melje za plačilo, posebno beležno knjigo, kamor bo vpisal naslednje podatke: Kdaj je prevzel žito, kdo je poslal v mlin, kakšno žito in koliko, koliko oseb oskrbuje dotična družina, kdaj se je moka izročila. (Knjižice se kupijo pri Vojno-žitnoprometnem zavodu v Ljubljani ali pa se naroče pri glavarstvu.)

Mlinarji ne smejo sprejemati več takozvane »merice«, marveč se jim mora plačati za mletev v denarju. Okrajni glavarji pa določijo višino tega plačila po razmerah in po lastni previdnosti.

Rženo, pšenično in ječmenovo slamo bo nakupoval »Zavod za pospeševanje obrti«. To slamo bodo največ rabili po gorenjskih okrajih, kjer bodo izdelovali slamnate čevlje. Ponudbe za prodajo slame naj se pošiljajo naravnost na naslov: »Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22« z natančnimi podatki, koliko slame je pripravljen kdo prodati, po katerih cenah in kam jo je pripravljen postaviti.

Za naše gospodinje.

Dobra juha iz krljev. Krlje je treba opariti, prevreti in odcediti. Nato jih nadrobno sesekljaj ter naredi prežganje iz masla, moke in žlice drobtin; stresi krlje v prežganje, pari nekaj minut in zalij z vodo, na kateri se je kuhalo sladko korenje. Komur dopade, si okisa; potreba je tudi malo muškata in sladke skorje. Ko je dobro suhlo, prideni primerno količino suhega kruha. Zalije se lahko tudi s samo vodo, toda korenjev odlitek naredi juho bolj tečno in okusno, korenje pa zmešaj s krompirjem ter daj poleg juhe na mizo.

Kisla zelena juha. Razreži dve pesti kislega zelja, deni v kozo malo masti in čebule, pari zelje, prideni malo kumine, lavorjev list in strok česnja, popraši z moko in zalij, kadar se je malo zarmenelo. K tej juhi so prav dobri koruzni ali beli krompirjevi žganci.

Tedenska pratika.

Petek, 18. avgusta: Rojstni dan presvetlega cesarja Franca Jožefa I. — Sv. Helena, cesarica. († 328.) — Sv. Agapit, muč. († 275.)

Sobota, 19. avgusta: Sv. Ludovik Toled. šk. († 1297.) — Bl. Marija iz Litiha († 1213.)

Nedelja, 20. avgusta (10. pobink.): Evang.: O farizeju in cestinarju. — Praznuje se sv. Bernard, cerkv. uč. († 1153.)

Ponedeljek, 21. avgusta: Sveta Ivana Franciška Šantalska († 1641). — Sv. Adolf, spozn.

Torek, 22. avgusta: Sv. Simforian, muč. († 180). — Sv. Timotej, šk. — Sv. Hipolit, šk.

Sreda, 23. avgusta: Sv. Filip Benicij, spozn. († 1285.)

Četrtek, 24. avgusta: Sv. Jernej, apostel († 71.). — Sv. Ptolomej, škof.

Solnce vzhaja 1 minuto po 5. uri — zahaja ob 7. uri 10 min.

Luna: Zadnji krajec 20. avg. ob dveh ponoči.

Sv. Franciška Šantalska. († 1641.)

V 16. letu je Franciška izgubila svojo mater; oče jo je nato izročil v vzgojo neki svetni vzgojiteljici. Franciška se je pa posvetila in darovala nebeski Materi Mariji, ter je tako zadobila njeno posebno varstvo.

Ponudbo nekega protestanta, ki jo je hotel vzeti v zakon, je odločno zavrnila. Kmalu nato se je pa poročila s pobožnim baronom Šantalskim. Franciška je bila vzor krščanske gospodinje. Osem let je osrečevala s svojo ljubeznivostjo in dobrosrčnostjo zakonsko zvezo; marsikaj si je odrekla, da ne bi moža žalila. Smrt ji je uropala dva cvetoča otročiča in sestro; slednjič je umrl vsled nesreče tudi ljubljeni soprog. Naslednjih 7 let je imela veliko težav; stanovitno je odbijala vse snubce, ki so se ji vsiljevali, da bi nanovo stopila v zakon. Odlikovala se je v skrbi za služinčad; v njeni hiši je vladalo pobožno in pošteno življenje. Najmanjše nerodnosti ni trpela. Napravila je tudi obljubo čistosti. Izvolila si je za duhovnega vodnika sv. Franciška Saleškega. Pod njegovim vodstvom je osnovala red obiskovanja Dev. Mar. Imela je veliko nasprotovanja, kljub temu se ji je posrečilo, da je ustanovila 87 redovnih hiš. Stregla je bolnikom; oskrbovala je sama polčetrto leto neko ženo, ki je imela raka in vsled neznosnega smrada noben drug ni mogel pri nji vztrajati. Umrla je stara 70 let. Papež Klemen XIII. jo je leta 1767 sprejel med svetnike.

Če se predalec žene...

Znano je, da je francoska brezverska vlada izpeljala ločitev Cerkev od države in oropala katoliško duhovščino njenih pravic. Pričetkom vojske je poslala duhovnike v fronto kakor drugo moštvo, nekatere izmed njih pa tudi v razne službe v zaledju. Francoski narod je krvavel v nešteti hudih bojih in radi neizmernih žrtev je vlada zopet in zopet klicala duhovnike, ki jih je bilo že itak malo doma, v razne urade, da je spravila kolikor mogoče veliko moč v bojno črto. Da, celo 60 do 70 let stari duhovniki, ki so bili količkaj zdravi, so morali mnogokje zapustiti svojo pastirsko službo in oditi na odkazana jim mesta. Sovražniki Cerkev so se smejali, ljudstvo pa je dobro čutilo, da je izgubilo z vpoklicem duhovnikov v vojno službo svojo zadnjo oporo. In kakšne so danes razmere na Francoskem, ko so duhovniki v vojski, neštete župnije pa brez duhovnih pastirjev?

Neki nevtralec, ki je pričetkom meseca julija potoval po srednji Franciji, pripoveduje strašne stvari. Življenje na deželi je postalo nevzdržno in ljudje se selijo od letošnje pomladi sem kar v trumah v mesta. V nekaterih krajih je število prebivalcev padlo na polovico, marsikje pa je še slabše. Na dnevnem redu so razne vrste hudodelstev, tako da se ljudstvo ne čuti več varno svojega življenja. Domače delo vedno bolj zaostaja, ker ni dobiti od nikoder sposobnih moči, država pa niti za žetev ne pošlje pomoči, ker se zdi, da rabi vsakega moža v vojni službi. Tudi razne prošnje poslancev za poljske delavce so bile navadno brez uspeha. Ni čudno, da se mali in veliki posestniki izseljujejo v bližnja mesta, kjer v vojnih tovarnah dobijo še lep zaslužek. Pa ne samo življenska negotovost, ampak tudi skrajni nered, ki vlada v marsikaterih občinah sili ljudi zdoma. Nešteto je občin, v katerih ni nikogar, na kate-rega bi se ljudstvo moglo obrniti za svet in pomoč. Duhovnik, učitelj in sploh možki, ki pridejo v pošte v, so navadno vsi v vojnih službah. Včasih pet ali še več občin nima nobenega vodnika. V tako obsežnih krajih brez nadzorstva cvete hudodelstvo na široko. Ljudstvo pa je večinoma pobito; nikogar ni, ki bi ga tolažil in sito tega neznosnega življenja se seli iz vasi. Ravno duhovniki pa so zadrževali ljudi na rodni grudi, dokler jih ni vpoklicala država v vojsko; bili so pravi apostoli tolažbe v teh hudih časih. Kako hudo je življenje, naj nam pojasni n. pr. en zgled iz srednje Francije. V vasi Flée službuje postaren duhovnik, ki mora voditi devet občin v okolišču osem ur hoda. On ni samo dušni pastir, ampak tudi župan, županski tajnik, zdravnik, lekarnar, mora skrbeti za oboroženo varstvo pred poboji itd. Nikogar ni, ki bi mogel prevzeti ta ali oni posel. Tako je danes na Francoskem, ko ni duhovnikov doma. Res ni čudno, če si hočejo ljudje pomagati z izseljevanjem. Ako

se bo nadaljevalo izseljevanje v tej meri kot zadnje mesece, se bliža Francija katastrofi.

Francija žanjè danes sadove svoje izobrazbe brez Boga in čutiti mora, kako se maščuje nad njo zločin ločitve Cerkev od države. V neizmerni bedi vojske okuša francoski narod zaslepljeno politiko svojih državnikov, ki so besneli sovraštva do sv. Cerkev in njenih služabnikov. Duhovnike so spravili na fronto in v vojne službe, a ljudstvo ni srečno, nima duhovne tolažbe, ne voditeljev, ne svetovalcev, ne pomoči ob zadnji uri.

Tudi pri nas se še od časa do časa sliši glas: duhovnike v vojsko. Zgled Francije nam jasno kaže, kaka nezadovoljnost in notranja razoranost bi utegnila nastati tudi pri nas, ako bi se uresničile želje katoličanstvu sovražnih elementov. Proč s takimi glasovi! Tisti, ki jih širijo, niso prijatelji ljudstva in domovine. Krivi preroki so!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za franciškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči deželna Kranjska, in jih obrestuje po 4¹/₂% brez kakega odbitka.

Kradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Lahko in brez prizadevanja bi se naj vršilo presnavljanje Kdor trpi na zaprtju, ne sme rabiti sile ako je občutljiv v spodnjem telesu. Sila bi lahko imela za posledice poškodbe. Zato naj se vzame raje milo, lagodno učinkujoče odvajalno sredstvo. V ta namen priporočamo Feller-ove želodec krepčujoče, nedražee učinkujoče rabarbarske kroglice z znamko „Elza-kroglice“. Iste so najprijetnejše odvajalno sredstvo, učinkujejo lahko in gotovo, krepčajo želodec, ne dražijo čreves in ne navadijo telesa na redno vporabo. Zato zaslužijo prednost pred drastično učinkujočimi odvajalnimi sredstvi, ki čreves dražijo in se mora rabiti v vedno večji množini. 6 škatlic „Elza-kroglic“ stane na vse kraje franko le 4 K 40 h naravnost od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elzatr. 16 (Hrvatska). Obenem se lahko naroči Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z znamko „Elza-fluid“, 12 steklenic franko za 6 kron. Ta priznani olajševalec bolečin „Elza-fluid“ ukloni marsikatero bolezen, ki se pojavi kot posledica prehlajenja, prepiha in vlažnosti, ter naj bi se iste ne zanemarjale. Prijavljen in prirečen je na potovanjih Fellerjev mentolov črtnik proti migreni, zobobolu i. t. d. v kartonih à 1 krono. (si)

IVERI.

Nekateremu človeku se skoraj vsaka nemurnost posreči. — Kdor hoče vse zaničevati, naj pri sebi začne.

Tako veren ali pa tako neveren ni noben človek, da bi ne imel nobene prazne vere.

Zastava dežele Kranjske.

UKAZ

c. kr. deželne predsednika na Kranjskem z dne 15. avgusta leta 1916., št. 5243 M., glede rabe tuzemskih zastav pri slovesni manifestaciji dinastične zvestobe, državne ali deželne pripadnosti.

Na podlagi odloka gospoda ministra notranjih zadev z dne 12. avgusta l. 1916., št. 18.050/M. J., odredim, da se smejo — s pridržkom izdaje splošnih odredb glede zastav — do nadaljnjega rabiti od tuzemskih zastav pri slovesni manifestaciji dinastične zvestobe, državne ali deželne pripadnosti izključno le zastave z belo-rdečo, črno-rumeno barvo in v deželnih barvah.

Kot deželne barve imajo veljati v odloku c. kr. ministrstva notranjih zadev z dne 23. septembra 1848. l., št. 2778/114 za znamenovane barve »bela-modra-rdeča«, ki se skladajo z deželnim grbom.

Raba takozvanih starih deželnih stanovskih barv »zlate(rumene)-modre-rdeče«, katere so bile po navedenem ministrskem odloku pridržane izključno le v lastno rabo deželnih stanov, kot deželnih barv zasebnikom ni dovoljena in je pod kaznijo ces. naredbe z dne 20. aprila leta 1854., št. 96, prepovedana.

Razen navedenih tuzemskih zastav se smejo pri takih slovesnih prilikah kot dolej razobešati tudi zastave kranjskih mest.

Uporabe ogrskih zastav in državnih zastav, ki so z monarhijo v zvezi, se ta odredba ne dotika.

Ta ukaz stopi takoj v veljavo.

C. kr. deželni predsednik:
Henrik grof Attems s. r.

To in ono.

Je treba prav umeti. »Domoljub« je bil in bo zagovornik vsega, kar je res dobrega in hvale vrednega. Kolikokrat je s ponosom poveljeval vrline in odlične kreposti slovenskega ženstva, ki se je v sedanji tako kritični dobi res vrlo obnašalo ter s svojo izvedenostjo in vztrajno marljivostjo pripomoglo, da ob pomanjkanju moških delavcev v gospodarstvu nismo zaostali. Mladina, zlasti pa naše ženstvo zasluži častno pohvalo med junaki, ki so reševali in rešujejo domovino. Toda ni je njive brez plevela, ni ga žila brez plaže, ni je župnije brez smeti. Med dobrimi ljudmi najdeš povsod tudi izjeme, ki ne delajo časti ne sebi, ne dotičnemu okolišču. Nekateri kraji so

s plevami le preveč obloženi; ni čuda, če bi se takih neljubih oseb, ki jih še strašna šiba vojske ni izmordila, povsod radi iznebili. Ni čuda, če se čeznje tudi po časopisih izreče včasih grajalna obsodba ali vsaj prijateljsko svarilo. O osebah, ki se celo tako spozabijo, da zapravljajo osebno čast in poštenje, ki širijo pohujšanje, niti ne govorimo ne, kajti sodba poštene javnosti je nad njimi že izrečena. Včasih se kdo mimogrede tudi obregne ob resnemu času neprimerno razkošnost in potratu v obleki. No, mladina je rada čedno oblečena, kdo bi ji zameril zaradi tega! Nedoštajnost, pretiranost mora pa vsakdo grajati, zlasti ker vemo, da bomo jezo božjo najbolj in najpreje potolažili s spokornim duhom. Ta naj bi se pa kazal tudi v obleki.

Ako se tedaj kdo pritoži čez žensko nošo, ki je stanu neprimerna, ali ki kaže za sedanje žalostne čase neko lahkoživost ali celo razuzdanost, pa tega ne sme nihče raztegniti na vse ženstvo, kakor da bi bila taka graja splošna. Čast komur čast, graja komur graja.

Neka Dolenjka z Mirne nam je nedavno poslala to-le šaljivo-resno pritožbo:

»Čez žene in dekleta preveč tožite, da podporo razsipljemo in lepo obleko kupujemo; saj nova obleka je vsaka lepa. To mislim, da samo tisti govori, ki sedanjih časov skušal ni. Al' tega pa noben ne ve, kako kaj z delom danes gre?! Ko ura bije polnoči, pa žena z delom že hiti. Ko svetlo solnce gori gre, so naše žene trudne že. Če žena zmerom ne joka se, že drugi čez njo govore. Ko bi lepo obleko me le kupovale, kako bi pa polje obdelovale? Ali naša polja v redu so, kdo drugi jih obdelal bo?«

Upamo, da bodo sedaj žaljene Dolenjke in tudi vse pridne in poštene Slovenke zadovoljne.

Smrtna kazen. A.: »Jaz pravim, da se smrtna kazen ne ujema z današnjo omiko.« — B.: »To ti lahko trdiš, ker se ti ni še nič hudega primerilo. Če bi te pa kak ropar ubil, pa stavim, da bi drugače govorili!«

Šolska naloga malega Stankota... »Avstrija je bila prej v Evropi, zdaj je pa na bojišču, razen tega nam je vsem v srcu, drugim pa v želodcu. Avstrija je zelo velika; ko se enkrat začne, je ni izlepa konec. Avstrijska zemlja je zelo rodovitna, če nanjo stopi sovražnik, je pa vroča, tako da mu ni obstati, zlasti ko vidi naše vojake. V Avstriji je tudi dosti cvetic, pa samo za nas; za sovražnike rastejo le palice in pa

cepci, pravi naš oče. Podnebje je pri nas zmerno, zato smo pa tudi mi zmerni, zlasti zdaj, ko je vojska.«

Najnovejše z bojišč.

Rusko bojišče. Armadna skupina generala kavalarije nadvojvode Karla je kljub srditim napadom obdržala vse postojanke. Srditi boji so bili vzhod. od Vorohote pri mestu Zabie. Pri Stanislavu sta bili dve ruski diviziji odbiti in potisnjeni nazaj. Sploh so bili vsi napadi ruskih čet na celi črti brezuspešni in odbiti.

Italijansko bojišče. Z velikimi silami pritiskajo Lahi na našo novo črto med morjem in goro Sv. Gabriela. V odseku vzhodno od Dola (Doberdobska planota) so naši zavrtili sedem močnih napadov. Hud ogenj je bil tudi na črti Solkan-Miren. Po ljutih bojih moža z možem so naši obranili vse postojanke. V sredo, 16. avgusta, so pripeljali v Ljubljano do 400 laških ujetnikov. Imeli so jeklene čelade.

Letalec nad Trstom. V torek, 15. avgusta, se je pojavila nad Trstom močna skupina laških letalcev, ki so vržli več težkih bomb. Mrtvi sta dve osebi, 15 je lahko, 8 težko ranjenih.

Vprašanja in odgovori.

L. M. — Škocijan pri Mokronogu: Berite obvestilo »Vpoklic črnovojnikov« med vojaškimi novicami današnje številke. Dolej nam je samo toliko znanega.

F. W. G.: Seveda je pod kaznijo ukazano oddati tudi kotle pri štedilniku; v zameno smo dobili v Ljubljani takoj nove iz pocinjene pločevine. Likalniki so v uradnem razglasu bili tudi imenovani.

K. J. — Laknice: Mali zveznji (menda do 5 kg) se lahko pošljejo tudi ujetnikom. Toda če sami pošljete, bi komaj prišlo v prave roke. Take stvari je najbolje izročiti potom avstr. družbe Rdečega križa na Dunaju VI. (Kriegsschule).

A. M. — Szabatka: Zaradi mlinskih kamnov še poizvedujemo. Ko dobimo potrebne podatke, Vas bomo v listu obvestili.

J. K. — Osterfeld-Vestfalsko: Seno plačuje sedaj vojaška uprava meterski stot po 13 K. Ako imate zapisnik dajatve, ga pošljite nemudoma županstvu; ako ne, bo imelo potrebno potrdilo najbrž županstvo, ki naj v Vašem imenu zahteva plačilo pri vojni upravi. Ako se je pa blago vzelo brez zapiska in potrdila, bo pa težko kaj.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronkijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno olehča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

KDOR SE ZADNJI SMEJE ...

Srečno zredil je prešička, da imel bo kaj dobička.

Ko mesarju gnal ga v mesto, avto stisnil ga je ob cesto.

Mož v nevolji se jezil je, tujcem krepko zapretil je.

Pa naenkrat — kaj je to? »Škric« zavozil je v vodo. Avto zgrésil bil je meje, zdaj pa se možiček smeje.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 9. avgusta: 25. 78. 85. 38. 80.
Dunaj, 12. avgusta: 78. 87. 58. 79. 62.

Košnja

krog 10 oralov površine, se bo oddala dražbenim potom v **Lipah štev. 6** pri Ljubljani v **nedeljo 20. t. m. ob polu petih popoldne**, in sicer na licu mesta.

Opr. štev. U 65/16-6

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Ložu je razpravljalo danes v navzočnosti državnega pravdnika opravitelja in obtoženca Ivana Krašovca v obtožbi, katero je dvignil javni obtožitelj zoper Ivana Krašovca zaradi prestopka po § 14 ces. naredbe z dne 7. avg. 1915 št. 228 drž. zak. in je po predlogu obtožitelja, naj se kaznuje obtoženec, razsodilo tako:

Obtoženec Ivan Krašovec roj. l. 1861 na Volčjem, na Bloke pristoj. kat. oženjen posestnik in trgovec z živino pri Sv. Duhu št. 5, predkaznovan, je kriv prestopka po § 14 ces. naredbe z dne 7. avg. 1915 št. 228 drž. zak. storjenega s tem, da je dne 24. maja 1916 pri Sv. Duhu, izrabljaje izredne razmere povzročene po vojnem stanju zahteval za neobhodne reči, namreč za en par volov, ki jih je kupil pred enim mesecem za 2430 K — vsoto 3940 K — torej očitno čezmerno ceno, in se obsodi po istem paragrafu z uporabo § 266 kaz. zak. na 5 (pet) dni zapore in na 1000 (tisoč) kron denarne globe, v slučaju neizterljivosti na nadaljnjih 100 dni zapore in po § 389 k. p. r. na povračilo kazenskih stroškov.

Obenem se v smislu § 18 cit. ces. naredbe izreče, da izgubi obtoženec od c. kr. okrajnega glavarstva v Logatcu mu podeljeno obrtno pravico za barantanje z živino za dobo enega leta.

Tudi je v smislu § 19 cit. ces. naredbe sodba po pravomočnosti brez razlogov na stroške obtoženca po enkrat objaviti v listih „Slovenski narod“ in „Domoljub“.

C. kr. okrajno sodišče v Ložu

odd. II. dne 28. junija 1916.

Dr. Pernat m. p.

Preporočamo cenjenemu občinstvu edino domaćo tvorbo

IGN. VOK

Specijalna trgovina šivalnih strojev in koles Ljubljana, Sodna ul. 6, katera ima po ugodnih cenah in obsekih od strokovnjakov priznane najboljše šivalne strojeve Evrope in to so „PPAFF“ v veliki izbiri in razogi.

10-letna pisarna garancija!

Pouk o vazenju vsak čas brezplačno. Prični posredovalci se iščejo.

Ne prezrite današnjega oglasa „Srečkovnega zastopstva“!

U VII 567/16-2

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

Obtoženka Marija Jevce, rojena 15. septembra 1895 v Ljubljani, tja pristojna, stanujoča v Črni vasi štev. 34, r. kat. samska, posestnika hči, je kriva, da je dne 4. julija 1916 v Ljubljani v Florijanskih ulicah, izrabljaje izredne, po vojnem stanju povzročene razmere, zahtevala za neobhodno potrebne reči očitno čezmerno ceno, namreč za 3 litre mleka po 50 h in za kakih 7 litrov mleka po 44 h in s tem zagrešila prestopok draženja po § 14 štev. 1 cesarskega ukaza z dne 7. avgusta 1915 št. 228 drž. zak. in se obsoja po § 14 cit. ukaza z uporabo §§ 266 in 260 b k. z. na 48 ur zapore postreženega s postenjem ter po § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Zajedno se izreče, da se sodba objavi na obdobjenine stroške v časopisih Slovenski Narod, Slovenec in Domoljub.

Ljubljana, 31. julija 1916.

Dr. Ogoreutz m. p.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, oddelek VII, dne 10. avgusta 1916.

U VI 462/16-4

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je razpravljalo danes v navzočnosti državnega pravdnika opravitelja Dr. Stora obtoženke Marije recte Antonije Sitarjeve o obtožbi, katero je dvignil javni obtožitelj zoper Marijo recte Antonijo Sitarjevo rojeno leta 1874 na Ježici, pristojno ravno tja, rim. kat. vere, omoženo, posestnika ženo v Stožicah št. 7 zaradi prestopka draženja po § 14 odstavek 1 ces. naredbe z dne 7. avgusta 1915 drž. zak. št. 228 ter je po predlogu, stavljenem do obtožitelja, naj se kaznuje obtoženka in razsodbo razglasi v Ljubljanskih dnevnikih razsodilo tako: Obtoženka je kriva, da je dne 1. aprila 1916 v Ljubljani izrabljaje izredne razmere, povzročene po vojnem stanju, zahtevala za neobhodno potrebno reč, namreč za 1 liter mleka 60 vinarjev, torej očitno čezmerno ceno. S tem je zagrešila prestopok draženja po § 14 štev. 1 ces. naredbe z dne 7. avgusta 1915 drž. zak. št. 228 in se obsoja po istem paragrafu citirane naredbe v 48 ur zapore, postreženega s postenjem ter nadalje v plačilo denarne globe v znesku 50 K—, v slučaju neizterljivosti v nadaljni zapor 5 dni in po § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Ljubljana, dne 4. julija 1916.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, oddelek VI dne 14. avgusta 1916.

Naroča te sobotnega, Slovenca!

Blizajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. febr. 1917 izrečani bodo glavni dobitek sledenih zbornih srečk:

Novih srečk Avstrijskega rdečega križa . 300.000 in 500.000 kron
Turških srečk . . . . . 200.000, 400.000 in 200.000 frank.
3°/_o zemljiških srečk iz l. 1880 . . . . . 50.000 in 50.000 kron
3°/_o zemljiških srečk iz l. 1889 . . . . . 60.000 in 100.000 kron

17 žrebanih vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917: **3.230.000 kron** oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7— oziroma K 3-73.

Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju neizrečanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročili!

790

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Usnje in čevlje

samo na debelo

priporoča in še vedno razpošilja: **Ivan Komidar**, Dunaj II. Rote Kreuzgasse 5. — In sicer boksetetine, ševro, konjski hoka, gladke mazane, ovčine in tudi izgotovljene gornje dele (Ober-teile), čevljarske potrebščine itd. — Čevlje za štrpac in moderne fine vseh vrst in velikosti. — Pri vprašanjih za cene je točno navesti, kar se želi naročiti. —

Plačilni pogoji novih odjemalcev so, predplačilo proti računu; pri starih po navadi. — Manj kot 1 ducat ene vrste pri usnju ali pol duc. čevljev ene vrste vendar mešanih velikosti se ne pošilja niti za vzorce. — 1849

Hiša

v kateri je stara pekarija na glavni cesti v **Spodnji Šiški** nasproti bo-dodče župne cerkve, se pod ugodnimi pogoji **proda**. 1806

Več pove lastnik **Rudolf Oroszy**, Ljubljana.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Ustanovljeno leta 1893. Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanji vlagatelj so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice. **4³/₄ 0/0**

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

II. podpredsednik:

E. Remec, ravnatelj slov. trg. šole v Ljubljani;

Karol Follak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: **Ivan Dolenc**, o. kr. profesor v Ljubljani; **Zajo Albin**, o. kr. rač. oficijal v Ljubljani; **Anton Kralj**, tajnik Zadrugske zveze v Ljubljani; **dr. Markar Alojsij**, gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Jakob Mohorič**, odvetniški kandidat v Ljubljani; **dr. Fran Fapež**, odvetnik v Ljubljani; **Ivan Šušnik**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Sušnik**, o. kr. g. profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušenšnik**, prof. bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik**, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kršič**, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Cadež**, katehet v Ljubljani; **K. Gruber**, o. kr. št. rač. oficijal v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **Avguštin Zaje**, o. kr. rač. revizent in pososnik v Ljubljani.

A. DRAME trgovina poleg rotovža NOVOMESTO — GLAVNI TRG 65.

kupuje ženske lase

zmešane in strižene po najvišji ceni.

Krompir

dreben za krmijenje kupuje

L. kranjska svinierejska družba v Ljubljani, Dunajska cesta 29.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstrsko delo urarske umetnosti!**

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-stonj in poštine prosto.

Zlato ure zastonj!

Natančneje v krasnem ce-niku, ki se pošlje zastonj in poštine prosto.

Kako sodijo vse stranke! Visoč takih pisem vam lahko pokažem!

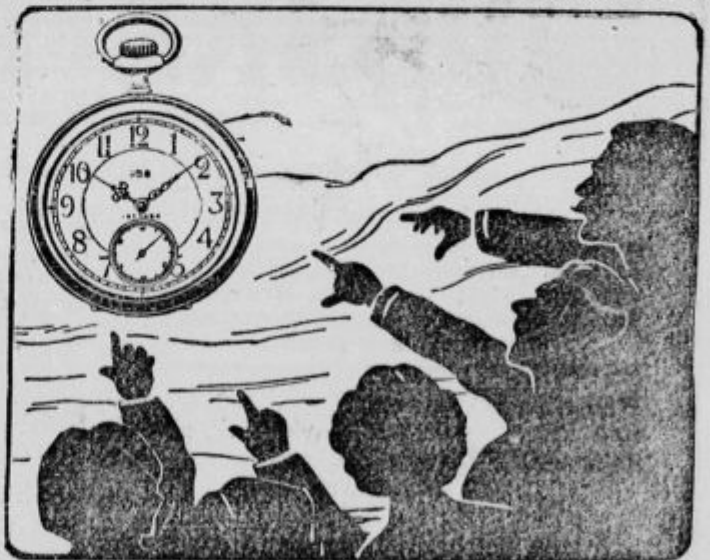
Po letih še ni popravila potrebna!

Moji znanci so zelo iznenadeni, da ona kovinasta ura, katero sem pri Vas kupil K 410, še ni bila popravljena in gre vedno dobro. Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega nečaka. Vsoto K 410 pošljem istočasno po poštni nakaznici na Vas.

Vas najlepše pozdravljam

Skaričevo pri Krapini. **Franc Mlinarič, pos.**

Vse ure so natančno preizkušene!

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Gospodarska Zveza v Ljubljani

ima v zalogi sledeča krmila:

Orehove tropine (cele) v ploščah po K 84— in zmlate A K 87— za 100 kg brez vreč.

Rapsove tropine v ploščah po 76 K brez vreč a 100 kg.

Olupke sladkorne pese v balah in vrečah po 50 kg A K 53— za 100 kg brez vreč.

Sladkorno krvno klatjo po 51— K za 100 kg z vrečama vred.

Poljedelci! Naročajte pri Gospodarski zvezi semena, ječmen, domačo in nemško deteljo, grašico in semensko koruzo za zeleno krmo.

Kmetovalci! Preskrbite si od Gospodarske zveze kajnita, kalijevo sol, 8% kalijev. 18—20% mineralni in kostni superfosfat, mešana gnojila, zlasti 14% žindro, ki se dobi v papirnatih vrečah po 50 kg za K 10— A 100 kg z vrečo vred. Naročniki nas dostavljajo lastne vreče franko naš naslov, sicer se naročila ne bodo mogla izvršiti, ker železnica v papirnatih vrečah blaga ne sprejema. Dobi se tudi v platnenih vrečah po 13-20 K A 100 kg z vrečo vred.

Odslej prodaja knjižico „Živinorejci in vojna“ Katoliška Bukvarna.

Gospodarska zveza pa nakupuje tudi po najugodnejših cenah koruzne storže, ajdove, prosene in druge pleva.

Poljedelske stroje, motorje, mlatilnice itd. naročajte le pri **Gospodarski Zvezi**.

Avtomatična past

za podgane K 5, za miši K 4, lovi brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 3-50. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju. Poština 60 v. Izvozna tvrdka Tintner, Dunaj III., Neulingasse. 26/8

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakortudi vse vrste deželnih pridelkov kupuje **SEVER & Urbanič Ljubljana, Wolfova ulica 12.** 1695

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blesek in polnost, in jih varuje pred prezgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Lonček po 4, 6 in 10 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, humor je naslavljati vse naročila

Ana Csillag, Dunaj I, Kohimarkt II.

500K

Vam plačam vsako Vražo kurjih očen, bradavio in trde kože tekem 3 dni s korenino brez bolečin ne odpravi **RIA-BALSAM.** Cena lončka z jamstvenim pismom K 1-50, 3 lončki K 4-—, 6 lončkov K 6-50.

Potenje nog in rok odpravi ita prašek. Cena K 1-50, 3 skatije K 3-50, **Kemény Kasaban** (Kasab), poštni predal 1. st. Ogrsko.

100.000 zahvalnic.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepe dišeča, izdatna in štedljiva, 5 kg vreča za poskušnjo s potrebnim sladkorjem vred le K 26-—. Po povzetju pošilja **A. Schupira** izvoz kave

GALANTA 473, Ogrsko.

Naročajte, Slovence!

Nraniska deželna podružnica v Ljubljani, n. a. dež. življ. in rentne, neop. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrti, otroških det, rentna in ljudska, neškodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838—
Stanje gar. lndov koncem 1914 K 48.732.022-76
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička . . . . . K 432.232-66

Ker ameriške sklenili življenjsko zavarovanje vsaj enkrat za vojno zavarovanje, naj se v lastno korist o zvez do gar. in zvezno podružnice.

Prospekti zastoj in poštno prosto.

Sposobni zasopnik se sprejmejo po najugodnejšim pogojl.

Marije Terezije cesta 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirvana zadruga z neomejeno zavezno

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštno položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

